

Załącznik
do Uchwały Nr XXV/.../2013
Rady Powiatu Tucholskiego
z dnia 1 lutego 2013 r.

Program naprawczy dla Powiatu Tucholskiego

AKTUALIZACJA

Gdynia, styczeń 2013 roku

1	Wstęp	3
2	Podsumowanie i wnioski	4
3	Analiza stanu finansów jednostki samorządu terytorialnego	6
3.1	Dochody, wydatki, przychody i rozchody budżetu Powiatu w latach 2010 - 2012	6
3.2	Zobowiązania Powiatu Tucholskiego	12
4	Plan przedsięwzięć naprawczych z harmonogramem ich wprowadzania	16
4.1	Plan przedsięwzięć naprawczych	16
4.2	Harmonogram wprowadzania działań naprawczych	22
5	Przewidywane efekty finansowe poszczególnych przedsięwzięć naprawczych wraz z określeniem metodologii ich obliczania	26
5.1	Efekty finansowe sprzedaży majątku (ośrodka wypoczynkowego w Białej)	26
5.2	Efekty finansowe zmniejszenia wydatków remontowych i majątkowych	26
5.3	Efekty finansowe oszczędności w wydatkach osobowych	27
5.4	Efekty finansowe oszczędności w wydatkach rzeczowych	27
5.5	Podsumowanie efektów finansowych przedsięwzięć naprawczych	27
6	Uzasadnienie podejmowanych działań w ramach postępowania naprawczego	30
7	Prognoza budżetu Powiatu Tucholskiego do 2024 roku	31
7.1	Założenia przyjęte do prognozy budżetu	31
7.2	Wyniki prognozy budżetu	39
8	Spis załączników, tabel i rysunków	41
8.1	Spis załączników	41
8.2	Spis tabel	41
8.3	Spis rysunków	41

1 Wstęp

Podstawą do sporządzenia niniejszego opracowania jest umowa zawarta między Powiatem Tucholskim oraz Doradca Consultants Ltd.

Przedmiotem umowy jest aktualizacja programu naprawczego, sporządzonego na podstawie umowy zawartej pomiędzy Powiatem Tucholskim oraz Doradca Consultants Ltd. w dniu 13 września 2012 r.

2 Podsumowanie i wnioski

Przyczyn trudnej sytuacji finansowej Powiatu należy szukać w decyzjach podjętych pod koniec ubiegłej dekady¹. Powiat rozpoczął wówczas realizację ambitnego programu inwestycyjnego bez dogłębnej analizy jego przewidywanych długofalowych skutków. Brak postrzegania skutków podjętych działań w wymiarze wieloletnim doprowadził do znacznego pogorszenia sytuacji finansowej Powiatu w obecnej chwili. Na realizację zadań inwestycyjnych zaciągnięto zobowiązania długoterminowe, których spłaty obciążają budżet Powiatu do roku 2024.

Łączna wartość wydatków majątkowych w latach 2010 - 2012, które w dużej mierze były kontynuacją projektów inwestycyjnych zapoczątkowanych przed 2010 r., wyniosła 43 897,4 tys. zł. Na pokrycie tych wydatków Powiat otrzymał dochody majątkowe (były to głównie dotacje inwestycyjne) w kwocie 28 247,1 tys. zł. Różnica pomiędzy wydatkami majątkowymi a dochodami majątkowymi otrzymanymi z zewnątrz (bez dochodów ze sprzedaży majątku) wyniosła aż 15 650,3 tys. zł - została ona sfinansowana z kredytów i wyemitowanych obligacji. Włączenie do obliczeń także 2009 r. wskazałoby, że zaangażowanie własnych środków w projekty inwestycyjne wyniosło w latach 2009 - 2012 aż 24 469,3 tys. zł (wydatki majątkowe wyniosły 57 576,2 tys. zł, a dochody majątkowe, z wyj. sprzedaży majątku 33 106,9 tys. zł). Dodatkowo, spowolnienie gospodarcze sprawiło, że dochody Powiatu w 2013 r. będą znacząco niższe od dochodów w poprzednich latach.

Z prowadzonych analiz wynika, że Powiat w 2013 r. nie będzie w stanie spłacać zaciągniętych zobowiązań. Uwzględniając zmiany w budżecie, które zostaną wprowadzone do budżetu na sesji Rady Powiatu w dniu 1.02.2013 r. wartość dochodów Powiatu wyniesie 59 275,0 tys. zł, a wartość wydatków 47 558,4 tys. zł. W planowanych wydatkach jest wprawdzie ujęty przedterminowy wykup wierzytelności przejętych ze Szpitala, o wartości 8 222,9 tys. zł, ale nawet zakładając spłatę tych zobowiązań zgodnie z harmonogramem z umowy, deficyt budżetu wyniósłby 3 493,7 tys. zł. Wartość rat kredytów przypadających do spłaty w 2013 r. i wykupu obligacji w 2013 r. wynosi 3 916,1 tys. zł. Oznacza to, że **Powiatowi w 2013 r. zabraknie 7 409,8 tys. zł.**

Wnioskowana kwota pożyczki powinna być znacznie wyższa, ponieważ jednorazowe zasilenie Powiatu kwotą 7 409,8 tys. zł nie rozwiąże problemów Powiatu. Skala zadłużenia (ponad 60% dochodów budżetu) i wydatków przeznaczanych na obsługę zadłużenia jest tak duża, że w przypadku zasilenia budżetu Powiatu kwotą 7 409,8 tys. zł, problem utraty płynności finansowej wystąpi ponownie w 2014 r. **Z przeprowadzonej analizy wynika, że wartość pożyczki z budżetu państwa, pozwalająca na trwałą poprawę sytuacji finansowej Powiatu wynosi ponad 16 mln zł (przyjęto na podstawie szczegółowych obliczeń 16 268 606,86 zł).** Pożyczka ta zostanie przeznaczona na finansowanie przejściowego deficytu (11 716,6 tys. zł) oraz pokrycie rozchodów budżetu (kwota 4 552,0 zł) - szczegóły kalkulacji wartości pożyczki przedstawia Tabela 23 na stronie 38. **W przypadku odmowy udzielenia pożyczki, istnieje realne zagrożenie utraty przez Powiat płynności finansowej w 2013 r.**

¹ Opinię tę podzieliła także Regionalna Izba Obrachunkowa w Bydgoszczy w uchwale nr XX/52/2012 z dnia 1 października 2012 r. "Raport o stanie gospodarki finansowej Powiatu Tucholskiego" (dokument jest dostępny na stronie <http://www.bydgoszcz.rio.gov.pl/?a=1556>), w którym wprost stwierdziła, że "...do obecnego stanu finansów Jednostki przyczyniły się bezpośrednio decyzje organów Powiatu Tucholskiego kadencji 2006 - 2010..." (str. 32 raportu)

Założono, że pożyczka ta będzie oprocentowana na poziomie 3% rocznie i zostanie spłacona w latach 2016 - 2024 (zostanie zastosowana trzyletnia karencja w spłacie pożyczki), w tym:

- w latach 2016 - 2019 roczne raty wyniosą po 600 000,00 zł;
- w 2020 r. spłata wyniesie 1 440 000,00 zł;
- w 2021 r. spłata wyniesie 2 160 000,00 zł;
- w 2022 r. spłata wyniesie 3 240 000,00 zł;
- w 2023 r. spłata wyniesie 3 600 000,00 zł;
- w 2024 r. spłata wyniesie 3 428 606,86 zł.

Z uzyskaniem pożyczki wiąże się konieczność przygotowania i wdrożenia programu naprawczego. Realizacja programu naprawczego będzie możliwa w przypadku zgodnej współpracy dla organów Powiatu – stanowiącego i wykonawczego. Brak takiej współpracy może doprowadzić do pogorszenia sytuacji finansowej Powiatu. Ponadto, działania zmierzające do poprawy stanu finansów wymagać będą akceptacji trudnych decyzji wszystkich pracowników w czasie realizacji programu naprawczego. W ramach działań naprawczych Władze Powiatu przewidują podjęcie następujących działań poprawiających sytuację finansową Powiatu:

- sprzedaż ośrodka w Białej - dochody z tego tytułu Władze Powiatu szacują na 2 947 tys. zł; przyjęto założenie, że dochody ze sprzedaży ośrodka wpłyną do budżetu w latach 2015 - 2017 (po 1 000 tys. zł w latach 2015 - 2016 i 947 tys. zł w 2017 r.).
- zmniejszenie wydatków remontowych i majątkowych, finansowanych ze środków własnych; łączną wartość oszczędności z tego tytułu w latach 2013 - 2024 oszacowano na 55 790 tys. zł;
- zmniejszenie wydatków osobowych; łączną wartość oszczędności z tego tytułu w latach 2013 - 2024 oszacowano na 56 798 tys. zł;
- zmniejszenie wydatków rzeczowych; łączną wartość oszczędności z tego tytułu w latach 2013 - 2024 oszacowano na 8 009 tys. zł.

Łączny efekt działań restrukturyzacyjnych został oszacowany na 123 544 tys. zł do roku 2024.

Przy przyjętych założeniach, do roku 2023 budżet Powiatu nie będzie spełniać warunku określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych, a w 2013 r. nie będzie spełniać warunku określonego w art. 242 ust. 1 ustawy. Jeśli Powiatowi zostanie udzielona pożyczka preferencyjna z budżetu państwa, zgodnie z art. 224 ustawy o finansach publicznych, wówczas na podstawie art. 224 ust. 1 pkt. 2b), zasady określone w art. 242 – 244 muszą być zachowane dopiero na koniec roku, w którym upływa termin spłaty pożyczki, czyli w 2024 r. Oznacza to, że **w przypadku udzielenia Powiatowi pożyczki zgodnie z art. 224 ustawy o finansach publicznych, w każdym z lat prognozy, budżet Powiatu będzie spełniać wymogi określone przepisami prawa.**

3 Analiza stanu finansów jednostki samorządu terytorialnego

3.1 Dochody, wydatki, przychody i rozchody budżetu Powiatu w latach 2010 - 2012

Pomiędzy rokiem 2010 a 2012 dochody budżetu Powiatu wzrosły o 3%, a wydatki spadły o 15%. Wzrost dochodów, przy znaczącym spadku wydatków skutkowało wypracowaniem w 2012 r. nadwyżki w wielkości 5,8% dochodów budżetu, wobec 15% deficytu w 2010 r.

Tabela 1. Dochody i wydatki Powiatu w latach 2010 – 2012 (dane w tys. zł)

	2010	2011	2012*
Dochody	56 233,5	60 804,1	58 060,0
Wydatki	64 676,3	63 490,3	54 675,9
Saldo	-8 442,9	-2 686,2	3 384,1

*dane wstępne

Źródło: Sprawozdania finansowe Powiatu Tucholskiego

W analizowanym okresie Powiat kontynuował w dużej mierze realizację znaczących inwestycji rozpoczętych w roku 2009. Łączna wartość wydatków majątkowych w latach 2010 - 2012 wyniosła 43 897,4 tys. zł. Aż 55% (24 221,7 tys. zł) z ww. kwoty stanowiły wydatki majątkowe w dziale "transport i łączność". Znaczące wydatki były ponoszone także w działach "turystyka" (6 864,1 tys. zł) i "ochrona zdrowia" (6 466,9 tys. zł).

Dochody majątkowe w tym okresie wyniosły 28 399,8 tys. zł - były to głównie dotacje inwestycyjne (28 247,1 tys. zł) i w niewielkiej części (152,7 tys. zł) dochody ze sprzedaży majątku. Różnica pomiędzy wydatkami majątkowymi a dochodami majątkowymi wyniosła aż 15 497,6 tys. zł - została ona sfinansowana z zaciągniętych kredytów.

Wydatki majątkowe w latach 2010 – 2012 stanowiły od 17% do 27% wydatków Powiatu ogółem.

Tabela 2. Dochody i wydatki Powiatu w latach 2010 – 2012, w podziale na bieżące i majątkowe (dane w tys. zł)

	2010	2011	2012*
Dochody bieżące	47 235,4	50 766,6	48 695,8
Dochody majątkowe, w tym:	8 998,1	10 037,5	9 364,2
<i>wpłata środków niewygasających</i>	2 339,2	0,0	0,0
<i>dotacje inwestycyjne, subwencje oraz pomoc finansowa udzielana między JST, w tym:</i>	6 631,7	9 988,6	9 287,5
<i>dotacje w rozdziale 85111 (szpitale ogólne)</i>	925,7	1 805,1	547,0
<i>dotacje w rozdziale 60014 (drogi publiczne powiatowe)</i>	4 393,1	4 480,2	2 545,7
<i>dotacje w dziale turystyka (rozdział 63095 - pozostała działalność)</i>	489,1	1 014,2	2 618,8
<i>dotacje w dziale pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (rozdział 85395 - pozostała działalność)</i>	0,0	0,0	1 484,9
<i>dotacje w rozdziale 90008 (ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu)</i>	0,0	0,0	1 206,0

	2010	2011	2012*
<i>dotacje w pozostałych rozdziałach</i>	823,9	2 689,2	885,1
<i>dochody ze sprzedaży składników majątkowych, prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości</i>	27,2	48,9	76,7
Razem dochody	56 233,5	60 804,1	58 060,0
Wydatki bieżące	47 082,9	46 334,3	45 528,0
Wydatki majątkowe, w tym:	17 593,4	17 156,0	9 147,9
<i>na drogi publiczne (powiatowe i gminne, w tym usuwanie skutków klęsk żywiołowych)</i>	10 896,3	8 906,3	4 419,1
<i>na zadania z zakresu turystyki</i>	3 680,9	3 183,2	0,0
<i>na ochronę zdrowia (w tym szpital)</i>	145,0	4 719,3	1 602,5
<i>na obiekty sportowe</i>	690,6	0,0	0,0
<i>na politykę społeczną (działy 852 i 853)</i>	442,7	48,1	1 590,4
<i>na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska</i>	0,0	62,6	1 311,4
<i>na pozostałe zadania</i>	1 738,0	236,5	224,4
Razem wydatki	64 676,3	63 490,3	54 675,9
Saldo	-8 442,9	-2 686,2	3 384,1

*dane wstępne

Źródło: Sprawozdania finansowe Powiatu Tucholskiego

Największą pozycją w dochodach budżetu Powiatu są subwencje (oświatowe, wyrównawcze, równoważące) otrzymywane z budżetu centralnego – w latach 2010 - 2012 stanowiły od 52% do 55% dochodów ogółem (ich udział w dochodach spada). Dotacje na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej stanowiły w analizowanym okresie od 10% do 11% dochodów ogółem. Dotacje te w rzeczywistości jedynie „przepływają” przez budżet – Władze Powiatu nie mają możliwości wykorzystania tych kwot na inne cele niż określone w dotacji. Znaczącą pozycją w dochodach budżetu w latach 2010 - 2012 były także środki pochodzące z funduszy UE - ich udział w dochodach w 2010 r. wyniósł 7%, a w latach 2011 - 2012 po 11%.

Tabela 3. Główne źródła dochodów Powiatu w latach 2010 – 2012 (dane w tys. zł)

Źródło dochodów	2010	2011	2012*
Dotacje celowe na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej	5 807,6	6 051,3	6 445,9
Subwencje	30 682,9	32 708,6	29 918,8
Podatek dochodowy od osób fizycznych	3 414,3	4 016,7	4 276,1
Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań własnych powiatu (bieżących i inwestycyjnych - par 2130, 6430)	556,5	1 252,3	2 010,5
Wpływy z usług	996,2	1 488,8	1 539,0
Środki pozyskane z funduszy UE (na projekty inwestycyjne i pozostałe)	4 077,2	6 713,3	6 532,2
Wpłata środków finansowych z niewykorzystanych w terminie wydatków, które nie wygasają z upływem roku budżetowego (par. 6680)	2 339,2	0,0	0,0
Wpływy z opłaty komunikacyjnej	1 165,0	1 147,5	1 152,3
Wpływy z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego (na zadania inwestycyjne i bieżące - par.6300 i 2710)	3 533,0	2 261,8	1 172,3

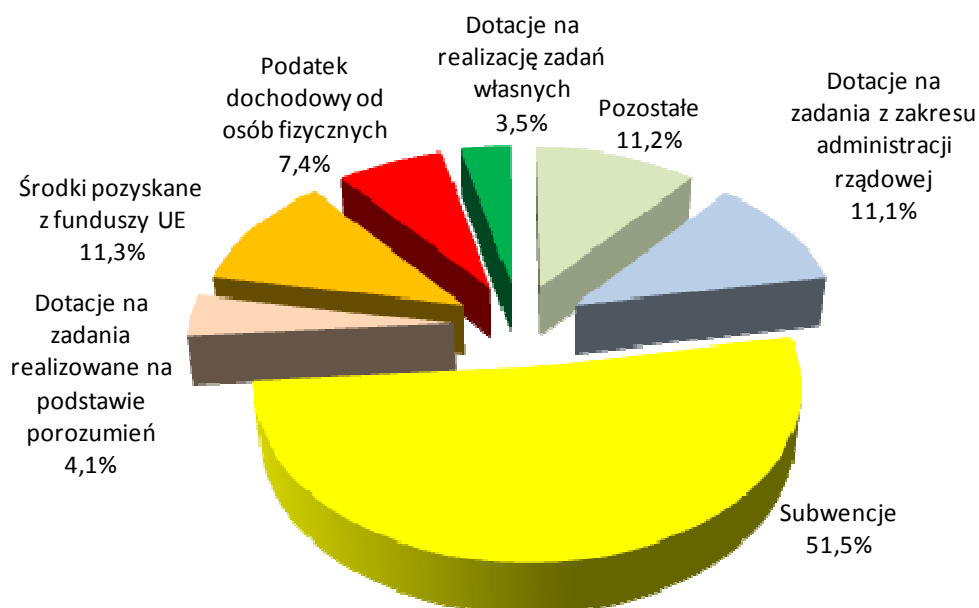
Źródło dochodów	2010	2011	2012*
Dotacje celowe otrzymane na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień (umów) między JST, samorządem województwa i organami administracji rządowej (par. 2120, 2310, 2320, 2330, 6610, 6630) - bez par. z końcówką "9"	761,0	802,9	2 354,9
Pozostałe	2 900,5	4 360,9	2 658,0
Razem dochody	56 233,5	60 804,1	58 060,0

*dane wstępne

Źródło: Sprawozdania finansowe Powiatu Tucholskiego

Strukturę dochodów Powiatu w 2012 r. zaprezentowano na wykresie.

Rysunek 1. Struktura dochodów Powiatu w 2012 r.

Źródło: Analizy własne, na podstawie sprawozdań finansowych Powiatu Tucholskiego

Aż 78% - 87% dochodów było ewidencjonowanych w pięciu działach. Największa część dochodów była ewidencjonowana w dziale 758 – różne rozliczenia, w którym są ujmowane subwencje (średnio 94% dochodów działu w latach 2010 - 2012). Drugim działem, pod względem dochodów był dział 756 - dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem. O wartości dochodów w tym dziale decydują dochody z udziału Powiatu w podatku dochodowym od osób fizycznych (średnio 75% dochodów działu w latach 2010 - 2012) oraz wpływy z opłaty komunikacyjnej (średnio 24% dochodów działu w latach 2010 - 2012).

W dziale 600 - transport i łączność, największą pozycję dochodów stanowią wpływy z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych - 48% dochodów działu w latach 2010 - 2012. Ponadto, w 2012 r. znaczący udział w dochodach działu (12%) miały dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację inwestycji i zakupów inwestycyjnych własnych powiatu, a w latach 2010 - 2011 środki pozyskane z funduszy UE (łącznie 42% dochodów działu w latach 2010 - 2011).

W dziale 851 - ochrona zdrowia, największy udział w dochodach mają dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz

inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat (par 2110) - z przeznaczeniem na opłacenie składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nie objętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego. Ich udział w dochodach całego działu w latach 2010 - 2012 wyniósł 56%. Drugą grup dochodów były dotacje inwestycyjne (w rozdziale "szpitale ogólne") pochodzące z funduszy UE - ich udział w dochodach działu w latach 2010 - 2012 wyniósł 34%.

W dziale 754 - bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa dominują dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej (99% dochodów działu).

Tabela 4. Zestawienie dochodów Powiatu według działów, w latach 2010 – 2012 (dane w tys. zł)

Dział	2010	2011	2012*
010 - Rolnictwo i łowiectwo	17,0	13,0	10,0
020 - Leśnictwo	148,6	154,8	159,9
600 - Transport i łączność	4 667,5	4 738,9	3 090,5
630 - Turystyka	511,3	1 022,2	2 802,5
700 - Gospodarka mieszkaniowa	84,1	161,0	328,3
710 - Działalność usługowa	614,9	771,1	762,4
720 - Informatyka	0,0	0,0	0,0
750 - Administracja publiczna	400,1	311,3	316,6
751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	15,9	0,0	0,0
752 - Obrona narodowa	2,0	4,0	4,0
754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	3 043,1	3 010,5	3 260,8
756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	4 736,7	5 315,6	5 578,6
758 - Różne rozliczenia	33 892,3	35 059,2	30 692,1
801 - Oświata i wychowanie	829,5	834,7	651,1
851 - Ochrona zdrowia	2 508,8	4 525,7	2 654,0
852 - Pomoc społeczna	2 507,8	2 645,9	2 800,1
853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1 624,9	2 039,5	3 108,1
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	13,8	11,1	9,5
900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	311,2	177,4	1 774,3
921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	9,4	8,2	57,2
926 - Kultura fizyczna i sport	294,7	0,0	0,1
Razem dochody	56 233,5	60 804,1	58 060,0

*dane wstępne

Źródło: Sprawozdania finansowe Powiatu Tucholskiego

W analizowanym okresie, uzyskane dochody w największej części były przeznaczane na wynagrodzenia i pochodne (od 44% do 53% wydatków Powiatu). Wzrost wydatków na wynagrodzenia i pochodne w 2012 r. wyniósł w stosunku do 2011 r. zaledwie 1,3%, ale przy dużym spadku pozostałych wydatków, pociągnęło to za sobą wzrost udziału wynagrodzeń i pochodnych od wynagrodzeń w wydatkach ogółem (do 53%). Znaczące kwoty były przeznaczane także na inwestycje (po 27% wydatków ogółem Powiatu w latach 2010 - 2011 i 17% w 2012 r.). Udział innych grup wydatków w wydatkach ogółem nie przekraczał 5%.

Tabela 5. Główne kierunki wydatków Powiatu w latach 2010 – 2012 (dane w tys. zł)

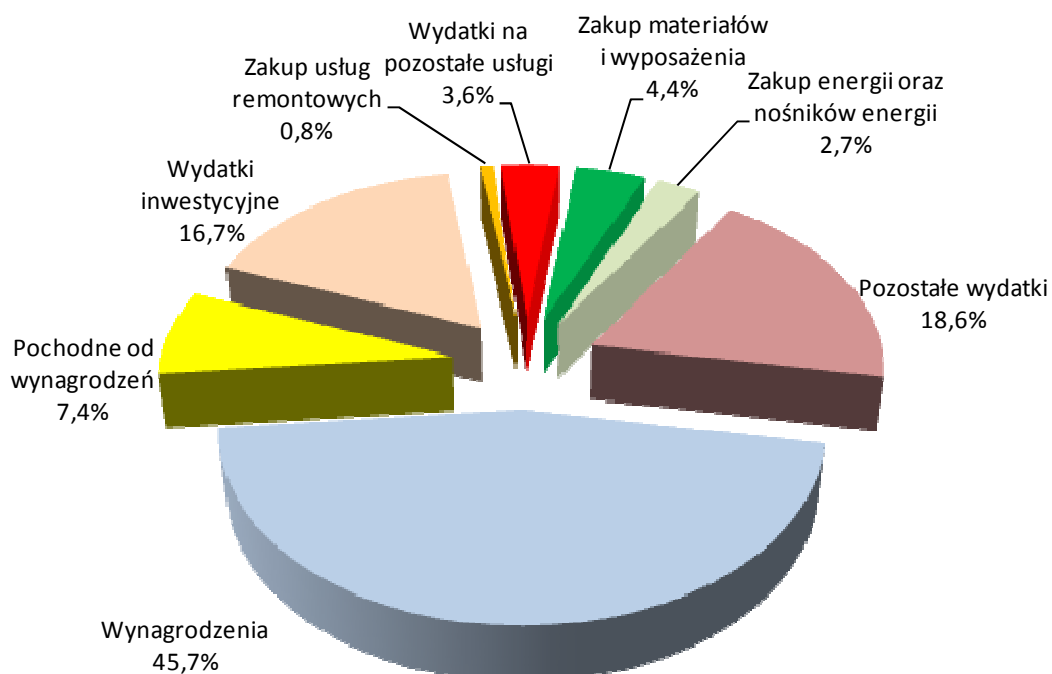
Kierunki wydatków	2010	2011	2012
Wynagrodzenia	24 617,3	24 973,9	25 012,3
Pochodne od wynagrodzeń	3 676,4	3 725,1	4 068,8
Wydatki inwestycyjne	17 593,4	17 156,0	9 147,9
Zakup usług remontowych (par 4270 - 4279)	3 151,7	1 312,4	422,4
Wydatki na pozostałe usługi (par 4300 - 4309)	2 995,1	2 748,5	1 977,4
Zakup materiałów i wyposażenia (par 4210 - 4219)	2 771,6	2 675,8	2 404,3
Zakup energii oraz nośników energii	1 466,7	1 410,5	1 488,8
Pozostałe wydatki	8 404,0	9 488,1	10 154,0
Razem wydatki	64 676,3	63 490,3	54 675,9

*dane wstępne

Źródło: Sprawozdania finansowe Powiatu Tucholskiego

Strukturę wydatków Powiatu w 2012 r. zaprezentowano na wykresie.

Rysunek 2. Struktura wydatków Powiatu w 2012 r.

Źródło: Analizy własne, na podstawie sprawozdań finansowych Powiatu Tucholskiego

Aż 81% - 82% wydatków było ewidencjonowanych w sześciu działach. Największą część wydatków zaewidencjonowano w dziale 801 - oświata i wychowanie (32% wydatków w latach 2010 - 2012) - w dziale tym największy udział miały wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń.

Znaczące wydatki były także ponoszone w dziale 600 - transport i łączność (20% wydatków budżetu w latach 2010 - 2012), w którym dominowały wydatki majątkowe. Cztery pozostałe działy to: 750 - administracja publiczna (w których największy udział miały wynagrodzenia i pochodne), 852 - pomoc społeczna, 853 - pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej oraz 851 - ochrona zdrowia (wydatki majątkowe - 54% i składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nie objętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego - 46%).

Tabela 6. Zestawienie wydatków Powiatu według działów, w latach 2010 – 2012 (dane w tys. zł)

Dział	2010	2011	2012*
010 - Rolnictwo i łowiectwo	17,0	13,0	10,0
020 - Leśnictwo	275,3	281,5	286,7
600 - Transport i łączność	17 013,8	12 524,5	6 715,7
630 - Turystyka	3 979,5	3 403,5	337,5
700 - Gospodarka mieszkaniowa	42,6	43,3	21,0
710 - Działalność usługowa	405,6	872,3	828,7
720 - Informatyka	24,0	0,0	0,0
750 - Administracja publiczna	6 668,6	5 201,9	4 828,9
751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	15,9	0,0	0,0
752 - Obrona narodowa	2,0	4,0	4,0
754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	3 109,7	3 054,6	3 317,6
757 - Obsługa długu publicznego	1 392,0	2 045,6	2 485,3
758 - Różne rozliczenia	0,0	0,0	0,0
801 - Oświata i wychowanie	19 255,4	19 071,2	19 504,3
803 - Szkolnictwo wyższe	10,0	10,0	10,0
851 - Ochrona zdrowia	1 728,1	6 587,2	3 589,5
852 - Pomoc społeczna	4 813,6	4 591,9	4 793,8
853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	3 566,0	3 915,8	4 634,6
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	1 304,5	1 347,2	1 282,5
900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	14,8	142,4	1 744,8
921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	282,9	335,5	233,5
926 - Kultura fizyczna i sport	755,1	44,9	47,4
Razem dochody	64 676,3	63 490,3	54 675,9

*dane wstępne

Źródło: Sprawozdania finansowe Powiatu Tucholskiego

W latach 2010 – 2012 Powiat zaciągnął kredyty o łącznej wartości 14 400 tys. zł. Na spłaty kredytów i wykup obligacji od 1.01.2010 r. do 31.12.2012 r. przeznaczono 9 195,0 tys. zł.

Tabela 7. Dochody, wydatki oraz przychody i rozchody Powiatu, w latach 2010 – 2012 (dane w tys. zł)

	2010	2011	2012*
Dochody	56 233,5	60 804,1	58 060,0
Wydatki	64 676,3	63 490,3	54 675,9
Saldo	-8 442,9	-2 686,2	3 384,1
Przychody, w tym:	11 954,3	4 416,4	3 300,0
kredyty i obligacje	8 000,0	3 100,0	3 300,0
inne źródła	3 954,3	1 316,4	0,0
Rozchody	2 195,1	3 015,6	3 984,4

*dane wstępne

Źródło: Sprawozdania finansowe Powiatu Tucholskiego

3.2 Zobowiązania Powiatu Tucholskiego

3.2.1 Zobowiązania Powiatu Tucholskiego w latach 2010 – 2012

Na koniec 2012 r. zadłużenie Powiatu wynosiło 38 712,4 tys. zł (w tym poręczany kredyt o wartości 2 625,0 tys. zł) - od końca 2010 r. zwiększyło się o 3 798,5 tys. zł.

Relacja wydatków i rozchodów przeznaczonych na obsługę długu, do dochodów budżetu, wzrosła od 2010 r. do 2012 r. z 6,4% do 11,1%. Wskaźnik ten nie uwzględnia wydatków na obsługę przejętych wierzytelności i spłatę zobowiązań z tytułu leasingu, które są zaliczane do wydatków majątkowych.

Relacja zadłużenia do dochodów budżetu w każdym z analizowanych lat przekroczyła próg 60%.

Tabela 8. Wartość zobowiązań Powiatu z tytułu kredytów, pożyczek, wyemitowanych papierów wartościowych i udzielonych poręczeń na koniec lat 2010 – 2012 oraz wydatki na obsługę tych zobowiązań w latach 2010 – 2012 (dane w tys. zł)

	2010	2011	2012
Łączna kwota przypadających do spłaty kredytów, pożyczek, wykupu papierów wartościowych, udzielonych poręczeń wraz z odsetkami	3 587,1	5 061,1	6 469,7
Łączne zadłużenie obejmujące zobowiązania z tyt. kredytów, pożyczek, papierów wartościowych i udzielonych poręczeń	34 914,0	40 627,9	38 712,4
W tym poręczenia	0,0	3 000,0	2 625,0
W tym kredyty, obligacje i wykup wierzytelności	34 598,1	37 430,3	35 986,9
W tym pozostałe	315,8	197,6	100,6

Źródło: Sprawozdania finansowe Powiatu Tucholskiego

Większość zobowiązań Powiatu pochodzi z 2009 r., w którym Powiat zaciągnął zobowiązania o łącznej wartości 23 500,0 tys. zł, w tym:

- wartość zaciągniętych kredytów wyniosła 6 000,0 tys. zł;
- wartość wyemitowanych obligacji wyniosła 7 000,0 tys. zł;
- wartość przejętych wierzytelności Szpitala wyniosła 10 500,0 tys. zł.

3.2.2 Zobowiązania Powiatu Tucholskiego na dzień 31.12.2012

Na dzień 31.12.2012 r. wartość kredytów, wyemitowanych obligacji, przejętych wierzytelności i zobowiązań leasingowych Powiatu wynosiła 36 087 442,36 zł. Na zobowiązania te składały się:

- kredyty w bankach 17 304 958,56 zł;
- obligacje 9 700 000,00 zł;
- przejęte wierzytelności Szpitala 8 981 927,76 zł;
- leasing samochodu 100 556,04 zł.

Szczegóły prezentuje Tabela 9 na stronie 13.

Oprócz zaciągnięcia własnych zobowiązań, Powiat poręczył także kredyt zaciągnięty przez Szpital Tucholski. Na dzień 31.12.2012 r. wartość poręczeń udzielonych przez Powiat wyniosła 2 625 000 zł. Szczegóły prezentuje Tabela 10 na stronie 14.

Tabela 9. Dług Powiatu na dzień 31.12.2012 r.

Podmiot udzielający kredytu emitujący obligacje / rodzaj zobowiązania	Data podpisania umowy	Oprocentowanie	Termin spłaty	Wysokość zaciągniętego zobowiązania wg umowy (stan na dzień 31.12.2012 r.)	Wartość jednej raty	Częstotliwość placenia rat	Stan zobowiązań na 31.12.2012 r.	Uwagi
Zobowiązania z tytułu kredytów, wyemitowanych obligacji i przejętych wierzytelności								
Obligacje wyemitowane przez PKO Warszawa na sfinansowanie wydatków związanych z infrastrukturą drogową i budową nawierzchni dróg i poboczy	29-05-2006	średnia rent. 52 tyg. bonów skarbowych + 0,21 p.p.	24-10-2013	2 000 000,00 zł	400 000,00 zł	rocznie	400 000,00 zł	
Obligacje wyemitowane przez SGB – BANK S.A. na sfinansowanie zakupu nieruchomości Szpitala Tucholskiego oraz modernizację i budowę nawierzchni dróg i poboczy	20-06-2008	WIBOR 6M + 0,34 p.p.	20-08-2018	5 000 000,00 zł	500 000,00 zł	rocznie	3 000 000,00 zł	
Kredyt zaciągnięty w Nordea Bank Polska S.A. na sfinansowanie planowanego deficytu i spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów	25-11-2008	WIBOR 3M + 1,10 p.p.	31-12-2014	1 500 000,00 zł	24 590,16 zł	miesięcznie	663 934,56 zł	
Wykup wierzytelności wobec Banku Gospodarstwa Krajowego, związanych z rozbudową i modernizacją Szpitala Tucholskiego	10-07-2009	WIBOR 1M + 2,00 p.p.	31-10-2024	10 500 000,00 zł	63 253,01 zł	miesięcznie	8 981 927,76 zł	wierzytelność przewidziana do wykupu po uzyskaniu pożyczki; wykup wierzytelności jest zaliczany do wydatków majątkowych
Obligacje wyemitowane przez PKO Warszawa na sfinansowanie planowanego deficytu, na inwestycje z zakresu budowy dróg	09-09-2009	WIBOR 6M + 3,00 p.p.	31-12-2021	7 000 000,00 zł	700 000,00 zł	rocznie	6 300 000,00 zł	
Kredyt zaciągnięty w Banku Gospodarstwa Krajowego na pokrycie deficytu i wcześniej zaciągniętych kredytów	30-11-2009	WIBOR 1M + 1,40 p.p.	29-11-2019	6 000 000,00 zł	50 000,00 zł	miesięcznie	4 200 000,00 zł	
Kredyt zaciągnięty w Banku Millennium na sfinansowanie deficytu budżetu na 2010 roku	15-09-2010	WIBOR 1M + 0,91 p.p.	14-09-2020	8 000 000,00 zł	68 376,00 zł	miesięcznie	6 358 976,00 zł	
Kredyt zaciągnięty w SGB na spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów i wykup obligacji	27-09-2011	WIBOR 1M + 2,60 p.p.	07-09-2021	3 100 000,00 zł	26 496,00 zł	miesięcznie	2 782 048,00 zł	raty kredytu za 2014 i 2015 r. przeznaczone do wcześniejszej spłaty - po uzyskaniu pożyczki
Kredyt zaciągnięty w SGB na spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów i wykup obligacji	25-06-2012	WIBOR 1M + 2,60 p.p.	24-06-2022	3 300 000,00 zł	30 560,00 zł	miesięcznie	3 300 000,00 zł	
Razem				46 400 000,00 zł			35 986 886,32 zł	

Program naprawczy dla Powiatu Tucholskiego

Aktualizacja

Podmiot udzielający kredytu emitujący obligacje / rodzaj zobowiązania	Data podpisania umowy	Oprocentowanie	Termin spłaty	Wysokość zaciągniętego zobowiązania wg umowy (stan na dzień 31.12.2012 r.)	Wartość jednej raty	Częstotliwość płacenia rat	Stan zobowiązań na 31.12.2012 r.	Uwagi
Zobowiązania z tytułu leasingu								
Leasing zaciągnięty na sfinansowanie samochodu dla ZDP	27-12-2010		15-12-2013	435 127,32 zł	8084,47 zł, wykup 3 542,40 zł	miesięcznie	100 556,04 zł	spłaty są zaliczane do wydatków majątkowych
Razem zobowiązania				46 835 127,32 zł			36 087 442,36 zł	

Źródło: Dane Powiatu Tucholskiego

Tabela 10. Zestawienie poręczeń Powiatu na dzień 31.12.2012 r.

Podmiot, któremu Powiat poręcza kredyt	Rok podpisania umowy poręczenia	Oprocentowanie	Rok ostatecznej spłaty	Wysokość zaciągniętego zobowiązania wg umowy	Wartość jednej raty	Częstotliwość płacenia rat	Stan zobowiązań na 31.12.2012 r.	Uwagi
Szpital Tucholski Sp. z o.o.	2011 rok	Powiat poręcza tylko kwotę główną	2019 rok	3 000 000,00 zł	31 250,00 zł	miesięcznie	2 625 000,00 zł	
Razem							2 625 000,00 zł	

Źródło: Dane Powiatu Tucholskiego

3.2.3 Ocena sytuacji finansowej Powiatu

Z prowadzonych analiz wynika, że Powiat w 2013 r. nie będzie w stanie spłacać zaciągniętych zobowiązań. Uwzględniając zmiany w budżecie, które zostaną wprowadzone do budżetu na sesji Rady Powiatu w dniu 1.02.2013 r. wartość dochodów Powiatu wyniesie 59 275,0 tys. zł, a wartość wydatków 47 558,4 tys. zł. W planowanych wydatkach jest wprawdzie ujęty przedterminowy wykup wierzytelności przejętych ze Szpitala, o wartości 8 222,9 tys. zł, ale nawet zakładając spłatę tych zobowiązań zgodnie z harmonogramem z umowy, deficyt budżetu wyniosłby 3 493,7 tys. zł. Wartość rat kredytów przypadających do spłaty w 2013 r. i wykupu obligacji w 2013 r. wynosi 3 916,1 tys. zł. Oznacza to, że **Powiatowi w 2013 r. zabraknie 7 409,8 tys. zł.**

Wnioskowana kwota pożyczki jest wyższa i wynosi 16 268,6 tys. zł (szczegóły kalkulacji przedstawiono w dalszej części dokumentu), ponieważ jednorazowe zasilenie Powiatu kwotą 7 409,8 tys. zł nie rozwiąże problemów Powiatu. Skala zadłużenia (ponad 60% dochodów budżetu) i wydatków przeznaczanych na obsługę zadłużenia jest tak duża, że w przypadku zasilenia budżetu Powiatu kwotą 7 409,8 tys. zł, problem utraty płynności finansowej wystąpi ponownie w 2014 r. Działania oszczędnościowe podjęte w 2012 r. i planowane do podjęcia w kolejnych latach przyniosą znaczące efekty, ale będą niewystarczające w stosunku do potrzeb, zwłaszcza w najbliższych latach, bowiem raty spłat kredytów i wykupu obligacji będą znaczące. Po wprowadzeniu planowanych działań oszczędnościowych, w Powiecie nie będą już występować rezerwy wydatków, które można byłoby zredukować bez ujemnego wpływu na bieżącą działalność Powiatu. W związku z powyższym, oprócz wprowadzania działań oszczędnościowych, konieczna jest restrukturyzacja zadłużenia - wcześniejsza spłata części zobowiązań i zastąpienie ich innymi, o harmonogramie spłat bardziej dostosowanym do możliwości budżetu.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że jedynie zasilenie budżetu nisko oprocentowaną pożyczką, o wartości przekraczającej 16 mln zł, z harmonogramem spłat dostosowanym do możliwości budżetu (karencja w spłacie rat w pierwszych latach, niskie raty w kolejnych latach i wysokie pod koniec okresu spłaty), umożliwią utrzymanie płynności finansowej przez Powiat. Pomimo utrzymania płynności finansowej, Powiat nie będzie w stanie spełnić wymogu określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych aż do końca 2023 r.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że wartość pożyczki z budżetu państwa, pozwalająca na trwałą poprawę sytuacji finansowej Powiatu wynosi 16 268,6 tys. zł. Brak tej pożyczki będzie skutkować utratą płynności finansowej przez Powiat w 2013 r.

4 Plan przedsięwzięć naprawczych z harmonogramem ich wprowadzania

4.1 Plan przedsięwzięć naprawczych

W celu poprawy sytuacji budżetu Powiatu, Zarząd Powiatu Tucholskiego częściowo już wprowadził i zamierza kontynuować następujące działania naprawcze:

- zwiększenie dochodów ze sprzedaży składników majątkowych; w ramach tych działań Władze Powiatu przewidują sprzedaż ośrodka wypoczynkowego w Białej; oprócz dochodów ze sprzedaży ww ośrodka, Powiat będzie uzyskiwać dochody ze sprzedaży innych aktywów, ale ich skala będzie znacząco niższa; w związku z powyższym, na potrzeby niniejszego planu naprawczego nie traktujemy tych dochodów w kategorii działań naprawczych, a w kategorii zwykłej sprzedaży majątku, która miała miejsce corocznie;
- zmniejszenie wydatków remontowych i majątkowych - działania te zostały już częściowo wprowadzone oraz będą kontynuowane w następnych latach;
- czasowe zamrożenie (do 2018 r.) wzrostu wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane, oraz zredukowanie kosztów zatrudnienia na skutek przechodzenia uprawnionych pracowników na emerytury i przejmowania ich zadań przez obecnych współpracowników (w oświacie dodatkowo - na skutek zmniejszenia liczby oddziałów); działania zmierzające do redukcji wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane zostały już częściowo wprowadzone;
- zmniejszenie wydatków rzeczowych - działania te zostały już częściowo wprowadzone oraz będą kontynuowane w następnych latach.

4.1.1 Zwiększenie dochodów ze sprzedaży składników majątku

Powiat jest właścicielem ośrodka wypoczynkowego w Białej, na który składa się 1,68 ha gruntu (działki 496, 497/1, 613) wraz z zabudowaniami. Obecnie na podstawie umowy użyczenia GN.7004-14/2010 z dnia 17 maja 2010 r. i aneksu majątek ten jest przedmiotem użyczenia dla Chorągwi Kujawsko-Pomorskiej ZHP Hufiec Tuchola do dnia 31.12.2022 r. Wartość ośrodka oszacowana przez rzeczoznawcę majątkowego wynosi 2 947 tys. zł.

Władze Powiatu po podjęciu z Hufcem rozmów na temat sprzedaży ośrodka otrzymały pismną odpowiedź, że Hufiec nie wyklucza możliwości nabycia nieruchomości. Hufiec na nieruchomości położonej w Białej realizuje w latach 2012-2014 projekt RPO pod nazwą „Rozbudowa i modernizacja bazy turystycznej Chorągwi Kujawsko-Pomorskiej ZHP w Białej” w wysokości 2.513.461 zł. Poprzez ponoszone nakłady inwestycyjne nastąpi poprawa warunków do organizacji różnych form wypoczynku i poprawi się standard świadczonych przez ZHP usług. Władze Powiatu zdają sobie sprawę, że Hufiec nie planuje obecnie zakupu ośrodka, ponieważ zgromadzenie odpowiednich środków finansowych będzie wymagać czasu. W związku z powyższym dochody ze sprzedaży ośrodka w Białej zaplanowano na lata 2015 - 2017 (płatność zostanie rozłożona na raty), gdyż realizacja modernizacji ośrodka będzie zakończona i Hufiec posiada prawo pierwokupu wyremontowanego obiektu. Założono, że kwota 1 000 tys. zł wpłynie do budżetu w 2015 r., kwota 1 000 tys. zł wpłynie do budżetu w 2016 r. i kwota 947 tys. zł wpłynie do budżetu w 2017 r. W razie niepowodzenia sprzedaży ośrodka w

zaplanowanych latach 2015-2017, Powiat w zamian dokona oszczędności w wydatkach remontowych i rzeczowych w ww latach.

4.1.2 Zmniejszenie wydatków remontowych i majątkowych

W ramach działań oszczędnościowych, Zarząd Powiatu przewiduje redukcję wydatków remontowych i majątkowych.

W roku 2012 Władze Powiatu podjęły już decyzję o znaczącym ograniczeniu wydatków remontowych i majątkowych. Realizowane były przede wszystkim projekty, na które otrzymano wsparcie zewnętrzne. Pomimo znaczącego ograniczenia wydatków remontowych i majątkowych w 2012 r., średnia wartość wydatków remontowych oraz wydatków majątkowych finansowanych ze środków własnych w latach 2010 - 2012 wyniosła 6 845,1 tys. zł.

Wydatki remontowe w dziale 600 (drogi) były prognozowane w latach 2013 - 2024 w miarę możliwości budżetu. Łączna wartość wydatków remontowych w tym dziale wynosi w latach 2013 - 2024 nieco ponad 23 357 tys. zł i waha się od 331 tys. zł w 2013 r. do 3 963 tys. zł w 2022 r. W pozostałych działach, wartość wydatków remontowych waloryzowano o wskaźnik inflacji.

Łączna wartość wszystkich wydatków remontowych w okresie prognozy wyniesie 25 173,5 tys. zł i będzie się wahać od 463,5 tys. zł w 2013 r. do 4 127,4 tys. zł w 2022 r.

Dla potrzeb programu naprawczego przyjęto założenie, że Powiat będzie ponosić wydatki majątkowe jedynie w 2013 r., 2023 r. i 2024 r. Wydatki majątkowe w 2013. r. wyniosą 12 835,3 tys. zł, w tym 11 076,5 tys. zł zostanie poniesionych ze środków własnych (1 758,8 tys. zł będą stanowiły dotacje majątkowe). Największy udział w wydatkach majątkowych finansowanych ze środków własnych będzie miał wykup wierzytelności Szpitala w kwocie 8 981,9 tys. zł (w 2013 r.). Ponadto w kwocie wydatków majątkowych ujęto spłatę zobowiązań leasingowych o wartości 100,6 tys. zł (także w 2013 r.). Łączna wartość wydatków majątkowych w latach 2023 - 2024 wyniesie 4 500 tys. zł.

Biorąc pod uwagę fakt, że wykup wierzytelności i spłata zobowiązań leasingowych jest płatnością za nakłady poniesione w poprzednich okresach, zatem nie przyczynia się do powstawiania nowego majątku w Powiecie. Oznacza to, że wartość nakładów na nowe inwestycje w okresie planu naprawczego, finansowana ze środków własnych wyniesie zaledwie 6 494 tys. zł, a wydatków ogółem (z uwzględnieniem już zaplanowanych dotacji w 2013 r.) wyniesie 8 253 tys. zł.

Należy zwrócić uwagę, że w programie naprawczym, z wyjątkiem 2013 r., nie zakładano wydatków majątkowych ze środków otrzymanych od innych JST i z budżetu państwa, ponieważ na dzień sporządzenia niniejszego dokumentu nie było podpisanych stosownych umów, gwarantujących otrzymanie takich środków. W ostatnich latach Powiat uzyskiwał jednak dochody z tych źródeł, co pozwala sądzić, że w kolejnych latach może mieć miejsce podobna sytuacja. W związku z powyższym, przyjęty na potrzeby programu naprawczego poziom wydatków majątkowych należy traktować jako minimalny.

Prognozowaną wartość wydatków remontowych i majątkowych zaprezentowano w tabeli.

Tabela 11. Wartość prognozowanych wydatków remontowych i majątkowych Powiatu do roku 2024 finansowanych ze środków własnych (dane w tys. zł)

	Wydatki na usługi remontowe (tylko par. 4270)	Wydatki majątkowe finansowane ze środków własnych	Razem wydatki finansowane ze śr. własnych
2013 r.	463,5	11 076,5	11 540,0
2014 r.	481,7	0,0	481,7
2015 r.	636,6	0,0	636,6
2016 r.	1 366,4	0,0	1 366,4
2017 r.	1 921,5	0,0	1 921,5
2018 r.	1 798,4	0,0	1 798,4
2019 r.	2 861,7	0,0	2 861,7
2020 r.	3 438,6	0,0	3 438,6
2021 r.	3 809,8	0,0	3 809,8
2022 r.	4 127,4	0,0	4 127,4
2023 r.	2 183,0	2 000,0	4 183,0
2024 r.	2 084,7	2 500,0	4 584,7
Razem	25 173,5	15 576,5	40 750,0
<i>Średnia za lata 2013 - 2024</i>	<i>2 097,8</i>	<i>1 298,0</i>	<i>3 395,8</i>
Średnia za lata 2010-2012 (bez par. 4277 i 4279), w tym:	1 628,3	5 216,8	6 845,1
2010 r.	3 151,7	8 622,5	11 774,2
2011 r.	1 312,4	7 167,4	8 479,8
2012 r.*	420,8	-139,6	281,2

* W 2012 r. spłynęły znaczące płatności z dotacji do projektów realizowanych w okresach poprzednich, stąd wartość dotacji majątkowych była wyższa od wydatków majątkowych.

Źródło: Analizy własne/ sprawozdania finansowe Powiatu Tucholskiego/ założenia Zarządu Powiatu Tucholskiego

Podkreślić należy, że zakładany podział wydatków na remontowe i majątkowe ma charakter orientacyjny. Władze Powiatu będą na bieżąco oceniać sytuację i decydować o alokacji środków na remonty i inwestycje, na zadania najbardziej wymagające nakładów. Nie bez znaczenia dla alokacji wydatków będą także możliwości pozyskania środków pomocowych, do których trzeba będzie zapewnić wkład własny (generalnie te zadania będą miały pierwszeństwo, o ile nie zaistnieją jakieś nadzwyczajne okoliczności wymagające innej alokacji środków). W związku z powyższym, zaprognozowaną wartość wydatków na remonty i wydatków majątkowych należy traktować jako minimalną - może ona ulec zwiększeniu w przypadku pozyskania środków pomocowych z UE (lub innych form wsparcia, np. od innych JST i/ lub budżetu państwa).

4.1.3 Oszczędności w wydatkach osobowych

W ramach programu naprawczego przewidziano podjęcie następujących działań zmierzających do zmniejszenia wydatków osobowych:

- zamrożenie do 2018 r. wynagrodzeń, z wyjątkiem pracowników oświaty, na poziomie wynagrodzeń 2013 r.; skutkiem zamrożenia wydatków na wynagrodzenia będzie zamrożenie składek na ubezpieczenie społeczne i innych wydatków związanych z wynagrodzeniami (np. składek na ZFŚS); w roku 2019

przyjęto inflacyjny wzrost wynagrodzeń, a w latach 2020 - 2024 wzrost o 2% powyżej inflacji;

- redukcję wydatków na wynagrodzenia - szczegóły przedstawia Tabela 13 na stronie 21; dane zamieszczone w tabeli zostały przedstawione w cenach z 2013 r. - dla potrzeb prognozy będą przeliczane zgodnie z założonymi wskaźnikami wzrostu wynagrodzeń; oszczędności poczynione w jednym roku będą skutkować oszczędnościami w latach następnych; oszczędności będą dokonywane głównie w wyniku nabywania przez pracowników uprawnień emerytalnych i przechodzenia na emeryturę; w oświacie redukcja wydatków będzie także efektem zmniejszenia liczby oddziałów;

Ponadto, na etapie projektowania budżetu na 2013 r. podjęto działania oszczędnościowe zmierzające do ograniczenia wydatków osobowych. Wydatki te zmniejszą się w 2013 r. w porównaniu z 2012 r. o 528 tys. zł. Największe oszczędności wydatków wprowadzono w oświacie oraz w Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej. Szczegółowe zestawienie oszczędności w wydatkach na wynagrodzenia i pochodne w 2013 r. zaprezentowano w tabeli.

Tabela 12. Zestawienie planowanych oszczędności w wydatkach na wynagrodzenia i pochodne w 2013 r., w porównaniu do 2012 r. - wg działów (dane w tys. zł)

<i>Dział</i>	<i>2012*</i>	<i>2013 - plan</i>	<i>Różnica</i>
600 - Transport i łączność	908,7	830,5	-78,2
630 - Turystyka	0,5	0,0	-0,5
700 - Gospodarka mieszkaniowa	0,0	1,0	1,0
710 - Działalność usługowa	660,1	664,6	4,5
750 - Administracja publiczna	2 949,4	2 984,5	35,1
754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2 749,3	2 578,3	-171,1
801 - Oświata i wychowanie	16 276,5	15 859,9	-416,6
852 - Pomoc społeczna	2 626,5	2 663,9	37,5
853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1 791,9	1 848,4	56,5
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	1 013,3	1 044,0	30,7
900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2,4	10,0	7,6
921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	100,4	65,1	-35,2
926 - Kultura fizyczna i sport	2,2	3,0	0,8
Razem	29 081,1	28 553,2	-528,0

*dane wstępne

Źródło: Sprawozdania finansowe Powiatu Tucholskiego

Podkreślić należy, że w Starostwie już od dłuższego czasu podejmowane są działania zmierzające do redukcji wydatków na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń:

1. W wyniku działań naprawczych zmniejszono zatrudnienie, co pozwoliło na ograniczenie wydatków związanych z zatrudnieniem. Efekty finansowe są już widoczne w 2013 roku; stan zatrudnienia od końca 2010 r. przedstawiał się następująco:
 - a. na dzień 31.12.2010 r. - 74,25 etatów;
 - b. na dzień 01.01.2012 r. - 69 etatów;
 - c. na dzień 31.01.2012 r. - 71 etatów;
 - d. na dzień 30.06.2012 r. - 71,25 etatów;

- e. na dzień 31.12.2012 - 57,75 etatów;
 - f. na dzień 23.01.2013 r. - 56,75 etatów.
2. Nie są przedłużane umowy pracownikom zatrudnianym na czas określony.
 3. Nie są zatrudniani nowi pracownicy w miejsce odchodzących na emeryturę.
 4. Nastąpiło połączenie etatów głównego księgowego w dwóch odrębnych jednostkach.
 5. Przyjęto w dniu 30 października 2012 r. uchwałę nr XXI/218/2012 Rady Powiatu Tucholskiego w sprawie ustalenia wysokości diet radnych do wysokości 50% dotychczasowej diety radnego nie pełniącego żadnych dodatkowych funkcji, tj. 463,70 zł miesięcznie. Oszczędności z tego tytułu w 2013 r. to kwota 132.431 zł.

Działania te skutkują znaczącym spadkiem wydatków na wynagrodzenia i pochodne w dziale 750 - administracja publiczna. W latach 2010 -2012 wydatki na ten cel w ww dziale wynosiły:

- w 2010 r. 4 455,2 tys. zł;
- w 2011 r. 3 373,6 tys. zł;
- w 2012 r. 2 949,4 tys. zł.

Plan wydatków na 2013 r. zakłada wydatki w kwocie 2 984,5 tys. zł.

Tabela 13. Oszczędności planowane w wydatkach osobowych od 2014 r. (dane w tys. zł, w cenach z 2013 r.)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Razem
600 - Transport i łączność	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
801 - Oświata i wychowanie	518,2	58,2	39,2	8,2	28,0	0,0	32,0	93,0	0,0	0,0	0,0	776,6
852 - Pomoc społeczna	41,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	41,4
853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Razem	759,6	58,2	39,2	8,2	28,0	0,0	32,0	93,0	0,0	0,0	0,0	1 018,0

Uwaga: dla potrzeb szacowania wydatków w programie naprawczym, wskazane oszczędności będą waloryzowane założonymi wskaźnikami wzrostu wynagrodzeń

Źródło: Założenia Zarządu Powiatu Tucholskiego

4.1.4 Oszczędności w wydatkach rzeczowych

Dla potrzeb programu naprawczego założono oszczędności w następujących grupach wydatków (finansowanych ze środków własnych - dla paragrafów z końcówką "0"):

- zakup materiałów i wyposażenia - w 2014 r., ze względu na złą sytuację budżetu, nastąpi konieczność ograniczenia tych wydatków o 20% (w ujęciu realnym); utrzymanie zredukowanego poziomu wydatków w dłuższym okresie nie jest możliwe, bowiem wydatki te w latach 2010 - 2012 zostały już zredukowane aż o 23%, a na 2013 r. planowana jest dalsza redukcja wydatków o 15%; w związku z powyższym przyjęto założenie, że w 2015 r. wydatki te wzrosną o 8% (w ujęciu realnym - powyżej inflacji), a w 2017 o 10%; dla kolejnych lat założono inflacyjny wzrost tych wydatków;
- zakup usług, z wyj. usług remontowych opisanych w poprzedniej części dokumentu - wydatki te w latach 2010 - 2012 zostały już zredukowane aż o 45%; wprawdzie projekt budżetu na 2013 r. przewiduje wzrost tych wydatków w stosunku do 2012 r. o 26%, ale wynika to z konieczności ujęcia w projekcie na 2013 r. wydatków w par. 4300 w rozdziale 90019 ("Wpływy i wydatki związane z gromadzeniem środków z opłat i kar za korzystanie ze środowiska") kwoty 405 tys. zł; w 2012 r. wydatki z tego tytułu wyniosły 11,6 tys. zł; bez uwzględnienia tej pozycji, wzrost wydatków na zakup usług w 2013 r. byłyby niższy od wskaźnika inflacji (wyniosłby 1,7%); pomimo dokonanej w ostatnich latach redukcji wydatków, w 2014 r. konieczne będzie dalsze ich zredukowanie o 10% (w ujęciu realnym), przy czym będzie to redukcja czasowa; dla 2015 r. założono wzrost wydatków o 10% powyżej inflacji, a dla kolejnych lat założono inflacyjny wzrost tych wydatków; wskazane założenia nie dotyczą wydatków w par. 4300 w rozdziale 90019, dla których przyjęto stałą wysokość (405 tys. zł) w całym okresie prognozy.

4.2 Harmonogram wprowadzania działań naprawczych

Przedstawione w poprzedniej części dokumentu działania naprawcze są poprzedzone pracami przygotowawczymi, związanymi ze stroną formalno - prawną i organizacyjną programu naprawczego. W związku z powyższym, w tabeli z harmonogramem ujęto wszystkie działania niezbędne do wykonania, od których zależy powodzenie programu naprawczego.

Tabela 14. Harmonogram działań naprawczych

Rodzaj podejmowanych działań	Osoby/ podmioty odpowiedzialne	Efekt	Termin realizacji
Prace przygotowawcze			
Opracowanie programu naprawczego	Zarząd Powiatu Tucholskiego/ Doradca Consultants Ltd. Sp. z o.o.	Program naprawczy dla Powiatu Tucholskiego	wrzesień 2012 r.
Przedstawienie programu naprawczego Radzie Powiatu Tucholskiego	Zarząd Powiatu Tucholskiego	Projekt uchwały Rady Powiatu w sprawie przyjęcia programu naprawczego wraz z pakietem uchwał towarzyszących	wrzesień 2012 r.
Przyjęcie programu naprawczego	Przewodniczący Rady Powiatu	Uchwała Rady Powiatu w sprawie przyjęcia programu naprawczego wraz z pakietem uchwał towarzyszących	wrzesień 2012 r.
Podjęcie decyzji w sprawie zaciągnięcia pożyczki na pokrycie zobowiązań	Przewodniczący Rady Powiatu	Uchwała Rady Powiatu w sprawie zaciągnięcia pożyczki na pokrycie wydatków nie znajdujących pokrycia w planowanych dochodach	wrzesień 2012 r.
Złożenie wniosku do programu naprawczego do Ministerstwa Finansów	Zarząd Powiatu Tucholskiego		wrzesień 2012 r.
Analiza złożonego wniosku, rozmowy i ustalenia z Zarządem Powiatu	Ministerstwo Finansów/ Zarząd Powiatu Tucholskiego	Uwagi do programu naprawczego, konieczność aktualizacji programu	październik 2012 r. - styczeń 2013 r.
Aktualizacja programu naprawczego	Zarząd Powiatu Tucholskiego/ Doradca Consultants Ltd. Sp. z o.o.	Zaktualizowany program naprawczy dla Powiatu Tucholskiego	styczeń 2013 r.
Przedstawienie zaktualizowanego programu naprawczego Radzie Powiatu Tucholskiego	Zarząd Powiatu Tucholskiego	Projekt uchwały Rady Powiatu w sprawie przyjęcia programu naprawczego wraz z pakietem uchwał towarzyszących	styczeń 2013 r.
Przyjęcie programu naprawczego	Przewodniczący Rady Powiatu	Uchwała Rady Powiatu w sprawie przyjęcia programu naprawczego wraz z pakietem uchwał towarzyszących	luty 2013 r.

Rodzaj podejmowanych działań	Osoby/ podmioty odpowiedzialne	Efekt	Termin realizacji
Podjęcie decyzji w sprawie zaciągnięcia pożyczki na pokrycie zobowiązań	Przewodniczący Rady Powiatu	Uchwała Rady Powiatu w sprawie zaciągnięcia pożyczki na pokrycie wydatków nie znajdujących pokrycia w planowanych dochodach	luty 2013 r.
Złożenie wniosku do programu naprawczego do Ministerstwa Finansów	Zarząd Powiatu Tucholskiego		luty 2012 r.
Podpisanie umowy o udzielenie pożyczki w ramach postępowań ostrożnościowych lub naprawczych	Zarząd Powiatu Tucholskiego	Umowa o udzielenie Powiatowi Tucholskiemu pożyczki z budżetu państwa w ramach postępowań ostrożnościowych lub naprawczych	Przełom marca/ kwietnia 2013 r.
Działania restrukturyzacyjne			
Sprzedaż ośrodka w Białej	Zarząd Powiatu Tucholskiego	Sprzedaż ośrodka - wpływ do budżetu kwoty 2 947 tys. zł (w tym 1 000 zł w 2015 r., 1 000 tys. zł w 2016 r. i 947 tys. zł w 2017 r.)	2013 r. - podjęcie wstępnych rozmów z Hufcem ZHP przełom 2014 r./ 2015 r. - podpisanie umowy sprzedaży ośrodka 2015 r. - wpływ do budżetu I raty za ośrodek - 1 000 tys. zł 2016 r. - wpływ do budżetu II raty za ośrodek - 1 000 tys. zł 2017 r. - wpływ do budżetu III raty za ośrodek - 947 tys. zł
Zmniejszenie wydatków remontowych i majątkowych, finansowanych ze środków własnych	Zarząd Powiatu Tucholskiego	Spadek wydatków remontowych i majątkowych finansowanych ze środków własnych, w porównaniu ze średnią wartością wydatków z lat 2010 - 2012; średnia wartość wydatków remontowych i majątkowych w latach 2013 - 2024 wyniesie 3 395,8 tys. zł, wobec 6 845,1 tys. zł w latach 2010 - 2012	Lata 2013 - 2024 (szczegółowy harmonogram ponoszenia wydatków - Tabela 11 na stronie 18)
Oszczędności w wydatkach osobowych	Zarząd Powiatu Tucholskiego/ kierownicy podległych jednostek	Zamrożenie wydatków na wynagrodzenia do 2018 r. (z wyj pracowników oświaty) i niższe wydatki na wynagrodzenia w kolejnych latach w porównaniu z wariantem bez zamrożenia wydatków; zmniejszenie wydatków osobowych na skutek przechodzenia pracowników na emeryturę i zmniejszenia zatrudnienia w oświacie na skutek spadku liczby oddziałów	do - 2018 r. zamrożenie wydatków; 2019 r. wzrost wydatków o inflację 2020 r. - 2024 r. wzrost wydatków o 2% powyżej inflacji do 2021 - spadek wydatków osobowych na skutek przechodzenia pracowników na emeryturę pozytywne efekty restrukturyzacji wydatków na wynagrodzenia będą widoczne do końca okresu prognozy (2024 r.)

Aktualizacja

Rodzaj podejmowanych działań	Osoby/ podmioty odpowiedzialne	Efekt	Termin realizacji
Redukcja wydatków rzeczowych	Zarząd Powiatu Tucholskiego/ kierownicy podległych jednostek	<p>Zmiany w wydatkach na zakup materiałów i wyposażenia - w 2014 r. spadek realny o 20%, w 2015 r. wzrost realny o 8% i w 2017 r. wzrost realny o 10%; w pozostałych okresach - zmiany inflacyjne</p> <p>Zmiany w wydatkach na zakup usług (z wyj. remontowych) - w 2014 r. spadek realny o 10%, w 2015 r. wzrost realny o 10%; w pozostałych okresach - zmiany inflacyjne</p>	<p>Zmiany w wydatkach będą mieć miejsce do 2017 r. pozytywne efekty zmian w wydatkach będą mieć miejsce w całym okresie prognozy (do 2024 r.)</p>

Źródło: Analizy własne/ założenia Zarządu Powiatu Tucholskiego

5 Przewidywane efekty finansowe poszczególnych przedsięwzięć naprawczych wraz z określeniem metodologii ich obliczania

5.1 Efekty finansowe sprzedaży majątku (ośrodka wypoczynkowego w Białej)

Efektem finansowym sprzedaży majątku (ośrodka w Białej) będzie wpływ środków do budżetu z zawartej transakcji. Zgodnie z przyjętymi założeniami, w roku 2015 do budżetu wpłynie pierwsza transza płatności w kwocie 1 000 tys. zł, w 2016 r. wpłynie druga transza płatności w kwocie 1 000 tys. zł, a w 2017 r. trzecia transza w kwocie 947 tys. zł - łączne dochody budżetu z tego tytułu wyniosą zatem 2 947 tys. zł.

5.2 Efekty finansowe zmniejszenia wydatków remontowych i majątkowych

Efekty finansowe zmniejszenia wydatków remontowych i majątkowych zostały oszacowane poprzez porównanie wydatków Powiatu w wariantcie zmniejszenia wydatków, z wariantem bez zmniejszania wydatków.

Dla potrzeb oszacowania wariantu bez redukcji wydatków przyjęto założenie, że wydatki remontowe w paragrafie 4270 w kolejnych latach kształtowałyby się na poziomie średnim z lat 2010 – 2012 i byłyby waloryzowane o inflację. W latach 2010 – 2012 wartość wydatków na remonty (ujęta w paragrafie 4270) wyniosła:

- w 2010 r. - 3 151 681 zł;
- w 2011 r. - 1 312 390 zł;
- w 2012 r. - 420 819 zł.

Średnia wartość wydatków na remonty w latach 2010 – 2012 wyniosła zatem 1 628,3 tys. zł.

Dla wydatków majątkowych przyjęto takie samo założenie - w wariantcie bez redukcji wydatków, wydatki majątkowe finansowane ze środków własnych w kolejnych latach kształtowałyby się na poziomie średnim z lat 2010 – 2012 i byłyby waloryzowane o inflację. W latach 2010 – 2012 średnia wartość wydatków majątkowych, finansowanych ze środków własnych wyniosła 5 216,8 tys. zł.

Tabela 15. Wydatki inwestycyjne Powiatu w latach 2010 – 2012 (dane w zł)

	2010	2011	2012
Wydatki na inwestycje w skali całego budżetu	17 593 435	17 156 040	9 147 902
Dotacje inwestycyjne w skali całego budżetu	8 970 916	9 988 637	9 287 498
Wydatki na inwestycje w skali całego budżetu, finansowane ze środków własnych	8 622 519	7 167 403	-139 596
Średnie wydatki na inwestycje w skali całego budżetu, finansowane ze środków własnych	5 216 775		

Źródło: Sprawozdania finansowe Powiatu Tucholskiego

Łączna wartość średnich wydatków remontowych i majątkowych finansowanych ze środków własnych w latach 2010 -2012 wyniosła zatem 6 845 tys. zł. Wartość tę przyjęto jako hipotetyczną wartość wydatków na 2013 r. (przed waloryzacją o inflację), w przypadku braku ograniczania wydatków remontowych i majątkowych.

W poszczególnych latach prognozy kwota ta byłaby waloryzowana o wskaźnik inflacji. Tak oszacowane wydatki zestawiono z wydatkami z przygotowanej prognozy, zakładającej redukcję wydatków na inwestycje - opis zakładanych oszczędności znajduje się w rozdziale 4.1.2 – „Zmniejszenie wydatków remontowych i majątkowych”, na stronie 17. Oszczędności związane z wydatkami remontowymi i majątkowymi w całym okresie prognozy oszacowano na 55 790 tys. zł – szczegóły przedstawia Tabela 16 na stronie 28.

5.3 Efekty finansowe oszczędności w wydatkach osobowych

Efekty finansowe oszczędności w wydatkach na wynagrodzenia i składki od nich naliczane, planowanego zamrożenia wzrostu wydatków na ten cel redukcji wydatków osobowych w działach 600, 801, 852, 853 (szczegóły - Tabela 13 na stronie 21) zostały oszacowane poprzez porównanie tych wydatków z wydatkami w wariantie bez zamrażania ich wzrostu i braku ich redukcji.

W hipotetycznym wariantie bez zamrożenia wzrostu wynagrodzeń, punktem wyjścia do prognozy były wydatki na wynagrodzenia i składki naliczane od wynagrodzeń za 2012 r. Założono, że w kolejnych latach wydatki te wzrastałyby o 1% powyżej wskaźnika inflacji.

Tak oszacowane wydatki zestawiono z wydatkami z prognozy budżetu zawierającej program naprawczy. Oszczędności związane z zamrożeniem wzrostu wydatków na wynagrodzenia oraz redukcji części wydatków osobowych w wybranych działach, w całym okresie prognozy oszacowano na 56 797 899 zł. Oszczędności są znaczące, bowiem zamrożenie płac i redukcja wydatków w początkowym okresie prognozy skutkuje niższymi wynagrodzeniami w kolejnych okresach – nie zakładano jednorazowego wyrównania w późniejszych latach skutków zamrożenia płac. Szczegóły przedstawia Tabela 17 na stronie 28.

5.4 Efekty finansowe oszczędności w wydatkach rzeczowych

Efekty finansowe oszczędności w wydatkach rzeczowych zostały oszacowane poprzez porównanie wartości tych wydatków w wariantie z programem naprawczym z hipotetyczną wartością wydatków, jaka występowałaby w budżecie bez programu naprawczego (przy ich inflacyjnym wzroście, na podstawie wydatków z 2012 r.).

Oszczędności w wydatkach rzeczowych w całym okresie prognozy oszacowano na 8 009 446 zł. Szczegóły przedstawia Tabela 17 na stronie 28.

Wskazać należy, że oszczędności te są liczone od najniższego stanu wydatków z ostatnich trzech lat. W latach 2010 - 2012 Powiat zredukował te wydatki o 2 103 tys. zł - z 6 213 tys. zł do 4 110 tys. zł (czyli o 34%).

5.5 Podsumowanie efektów finansowych przedsięwzięć naprawczych

Łączna wartość efektów finansowych programu naprawczego do 2024 roku została oszacowana na 123 544 tys. zł – szczegóły przedstawia Tabela 19 na stronie 29.

Tabela 16. Oszacowane efekty finansowe zmniejszenia wydatków na remontowych i majątkowych (dane w zł)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Hipotetyczna wartość wydatków remontowych oraz majątkowych finansowanych ze środków własnych, w skali całego budżetu - na podstawie średniej za lata 2010 - 2012 i przy inflacyjnym wzroście wydatków	7 029 889	7 191 576	7 371 366	7 555 650	7 744 541	7 930 410	8 120 740	8 315 638	8 515 213	8 719 578	8 920 128	9 125 291
w tym wydatki majątkowe	5 357 628	5 480 854	5 617 875	5 758 322	5 902 280	6 043 935	6 188 989	6 337 525	6 489 625	6 645 376	6 798 220	6 954 579
w tym wydatki remontowe	1 672 261	1 710 723	1 753 491	1 797 328	1 842 261	1 886 476	1 931 751	1 978 113	2 025 588	2 074 202	2 121 908	2 170 712
Wartość wydatków majątkowych i remontowych w programie naprawczym, finansowana ze środków własnych, w tym:	11 539 969	481 707	636 620	1 366 410	1 921 517	1 798 426	2 861 695	3 438 609	3 809 779	4 127 442	4 183 048	4 584 730
wartość wydatków majątkowych przyjęta w planie naprawczym, pomniejszona o dotacje majątkowe	11 076 483	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2 000 000	2 500 000
wartość wydatków remontowych przyjęta w planie naprawczym	463 486	481 707	636 620	1 366 410	1 921 517	1 798 426	2 861 695	3 438 609	3 809 779	4 127 442	2 183 048	2 084 730
Różnica w wydatkach majątkowych i remontowych, na skutek wprowadzenia programu naprawczego	-4 510 080	6 709 870	6 734 746	6 189 240	5 823 024	6 131 984	5 259 045	4 877 029	4 705 434	4 592 136	4 737 080	4 540 561
Skumulowana różnica w wydatkach majątkowych i remontowych, na skutek wprowadzenia programu naprawczego	-4 510 080	2 199 790	8 934 536	15 123 776	20 946 800	27 078 784	32 337 829	37 214 858	41 920 292	46 512 429	51 249 509	55 790 070

Źródło: Analizy własne na podstawie założeń Zarządu Powiatu Tucholskiego

Tabela 17. Oszacowane efekty finansowe oszczędności w wydatkach osobowych (dane w zł)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Hipotetyczna wartość wydatków osobowych, bez uwzględniania programu naprawczego (wzrost wynagrodzeń o 1% powyżej inflacji)	30 164 982	31 167 365	32 266 014	33 403 391	34 580 861	35 764 910	36 989 500	38 256 021	39 565 907	40 920 643	42 280 436	43 685 415
Wartość wydatków osobowych, z uwzględnieniem programu naprawczego	28 553 164	28 303 411	28 801 969	29 337 771	29 924 552	30 493 859	31 410 462	32 583 427	33 739 274	35 036 948	36 349 856	37 712 853
Różnica w wydatkach na wynagrodzenia i składkach od nich naliczanych na skutek wprowadzenia planu naprawczego	1 611 818	2 863 954	3 464 046	4 065 621	4 656 309	5 271 050	5 579 038	5 672 593	5 826 632	5 883 696	5 930 580	5 972 563
Skumulowana różnica w wydatkach na wynagrodzenia i składkach od nich naliczanych na skutek wprowadzenia planu naprawczego	1 611 818	4 475 772	7 939 818	12 005 439	16 661 747	21 932 798	27 511 836	33 184 429	39 011 061	44 894 757	50 825 337	56 797 899

Źródło: Analizy własne na podstawie założeń Zarządu Powiatu Tucholskiego

Tabela 18. Oszacowane efekty finansowe oszczędności w wydatkach rzeczowych (dane w zł)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Hipotetyczna wartość wydatków, przy założeniu ich inflacyjnego wzrostu	4 263 495	4 405 171	4 560 453	4 721 209	4 887 632	5 054 984	5 228 067	5 407 076	5 592 214	5 783 692	5 975 884	6 174 462
Wartość wydatków z uwzględnieniem programu naprawczego	4 161 685	3 648 022	4 026 123	4 116 651	4 410 190	4 506 315	4 604 747	4 705 540	4 808 753	4 914 443	5 018 161	5 124 263
Wartość oszczędności w wydatkach rzeczowych na skutek wprowadzenia programu naprawczego	101 810	757 149	534 330	604 558	477 441	548 669	623 320	701 536	783 461	869 248	957 723	1 050 199
Skumulowana wartość oszczędności na skutek wprowadzenia programu naprawczego	101 810	858 959	1 393 290	1 997 848	2 475 289	3 023 959	3 647 279	4 348 815	5 132 275	6 001 524	6 959 247	8 009 446

Źródło: Analizy własne na podstawie założeń Zarządu Powiatu Tucholskiego

Tabela 19. Podsumowanie efektów finansowych programu naprawczego (dane w zł)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Wzrost dochodów ze sprzedaży majątku (ośrodek wypoczynkowy w Białej)	0	0	1 000 000	1 000 000	947 000	0	0	0	0	0	0	0
Zmniejszenie wydatków remontowych i majątkowych	-4 510 080	6 709 870	6 734 746	6 189 240	5 823 024	6 131 984	5 259 045	4 877 029	4 705 434	4 592 136	4 737 080	4 540 561
Oszczędności w wydatkach osobowych	1 611 818	2 863 954	3 464 046	4 065 621	4 656 309	5 271 050	5 579 038	5 672 593	5 826 632	5 883 696	5 930 580	5 972 563
Oszczędności w wydatkach rzeczowych	101 810	757 149	534 330	604 558	477 441	548 669	623 320	701 536	783 461	869 248	957 723	1 050 199
Razem	-2 796 451	10 330 972	11 733 122	11 859 419	11 903 774	11 951 704	11 461 404	11 251 157	11 315 528	11 345 080	11 625 383	11 563 323
Razem - skumulowane efekty programu naprawczego	-2 796 451	7 534 521	19 267 643	31 127 062	43 030 836	54 982 540	66 443 944	77 695 101	89 010 629	100 355 709	111 981 093	123 544 415

Źródło: Analizy własne na podstawie założeń Zarządu Powiatu Tucholskiego

6 Uzasadnienie podejmowanych działań w ramach postępowania naprawczego

Działania związane z redukcją wydatków (remontowych, inwestycyjnych, osobowych i rzeczowych) stanowią podstawę planu naprawczego - dają aż 120,6 mln zł oszczędności do roku 2024, co stanowi 97,6% efektów programu naprawczego.

Działania te są podejmowane w celu zapewnienia możliwości obsługi zaciągniętych przez Powiat zobowiązań. Są to działania najłatwiejsze do przeprowadzenia od strony formalnoprawnej (uchwałą Rady Powiatu/ decyzją kierowników podległych jednostek), dające stuprocentową pewność powodzenia (redukcji wydatków) oraz dające efekty natychmiast po wprowadzeniu. Dodatkowo, nie bez znaczenia jest fakt, że założone niewielkie wydatki na inwestycje lub remonty ze środków własnych mogą być wkładem własnym do projektów dofinansowanych z krajowych funduszy centralnych, wojewódzkich lub ze środków z UE. Oznacza to, że oszczędności założone w programie naprawczym nie muszą być aż tak dotkliwe dla mieszkańców Powiatu, jak wynikałoby to z założeń przyjętych do prognozy finansowej.

Strona dochodowa programu naprawczego (tylko w części zależna od Władz Powiatu), obejmuje tylko jedno działanie - sprzedaż ośrodka wypoczynkowego w Białej. Dochody z tego tytułu zostały zaplanowane na lata 2015 - 2017. Odsunięcie transakcji w czasie ma na celu umożliwienie Hufcowi ZHP zebranie niezbędnej kwoty na zakup ośrodka. Odsunięcie w czasie dochodów z tego tytułu oraz niewielka zależność powodzenia całego programu naprawczego od sprzedaży ośrodka (to tylko 2,4% efektów programu), pozwalają sądzić, że zagrożenie niezrealizowania programu jest niewielkie.

Wskazać także należy, że celowym jest rozważenie renegotjacji umowy dzierżawy majątku szpitala, zawartej w dniu 12 grudnia 2008 r. pomiędzy Powiatem Tucholskim a Szpitalem Tucholskim Sp. z o.o. Obecnie Powiat pobiera roczny czynsz w wysokości 120 tys. zł + podatek VAT, przy wartości majątku równej kilkanaście milionów zł. Podwyżka czynszu pozwoliłaby na poprawę sytuacji finansowej Powiatu i złagodzenie skutków społecznych realizacji programu naprawczego. Dochodów związanych z podwyżką czynszu nie uwzględniano w programie naprawczym, bowiem na dzień sporządzenia niniejszego dokumentu nie został przez Władze Powiatu i Szpitala Tucholskiego ustalony choćby rząd wielkości podwyżki.

7 Prognoza budżetu Powiatu Tucholskiego do 2024 roku

7.1 Założenia przyjęte do prognozy budżetu

Prognozę budżetu Powiatu Tucholskiego sporządzono w układzie rocznym do 2024 roku. Horyzont okresu prognozy został określony na podstawie horyzontu spłaty ostatniej raty pożyczki preferencyjnej z budżetu państwa.

Podstawą do prognozy była uchwała budżetowa na 2013 r., zmiany planowane do wprowadzenia na sesji Rady Powiatu w dniu 1 lutego 2013 r. oraz założenia do programu naprawczego na lata 2013 - 2024, sformułowane przez Przedstawicieli Powiatu. Szczegóły przyjętych założeń oraz wyniki prognozy zaprezentowano poniżej.

7.1.1 Założenia makroekonomiczne

Dla potrzeb prognozy przyjęto następujące założenia makroekonomiczne:

- zakładany wskaźnik inflacji, wzrostu PKB, tempa wzrostu wynagrodzeń w gospodarce oraz operacji otwartego rynku przyjęto na podstawie dokumentu "Wytyczne dotyczące założeń makroekonomicznych na potrzeby wieloletnich prognoz finansowych jednostek samorządu terytorialnego. Aktualizacja - Wrzesień 2012", wydane przez Ministra Finansów, w dniu 12 września 2012 r.², z uwzględnieniem następujących wyjątków:
 - we wskazanym dokumencie prognozę wartości średnich wynagrodzeń podano tylko do roku 2016; na podstawie opublikowanych prognoz oszacowano coroczne tempo wzrostu wynagrodzeń do 2016 r., po czym dla kolejnych lat przyjęto założenie o tempie wzrostu wynagrodzeń na poziomie średnim z lat 2013 - 2016;
 - rentowność operacji otwartego rynku po roku 2016 przyjęto dla potrzeb prognozy na poziomie z 2016 r.
- prognozę ludności Powiatu w grupach wiekowych przyjęto na podstawie prognoz opublikowanych przez GUS³;
- udziały Powiatu w podatku dochodowym od osób fizycznych i od osób prawnych w 2012 r. przyjęto zgodnie z art. 5 ust 2 i art. 5 ust 3 Ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2003 r. Nr 203 poz. 1966), czyli 10,25% w przypadku udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych i 1,40% w przypadku udziału w podatku dochodowym od osób prawnych; założono, że w kolejnych latach prognozy, udziały te będą na takim samym poziomie jak w 2013 r.
- efektywną stopę podatku dochodowego od osób fizycznych przyjęto na podstawie danych opublikowanych przez Ministerstwo Finansów⁴ za 2011 r.;

² dokument jest dostępny na stronach

<http://www.mf.gov.pl/dokument.php?const=6&dzial=4562&id=255163&typ=news>

³ prognoza jest dostępna na stronach http://www.stat.gov.pl/gus/5840_11752_PLK_HTML.htm

⁴ "Informacja dotycząca rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych za 2011 rok", Departament Podatków Dochodowych, Warszawa, sierpień 2012 r., str. 10; dokument jest dostępny na stronie <http://www.mf.gov.pl/dokument.php?const=3&dzial=149&id=310580>

założono, że w całym okresie prognozy efektywna stawka podatku pozostanie na poziomie z 2011 r.;

- stopę podatku dochodowego od osób prawnych w 2013 r. przyjęto na poziomie określonym w art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych oraz o zmianie niektórych ustaw regulujących zasady opodatkowania (Dz. U. 1992 nr 21 poz. 86 z póź. zm.), czyli 19%; założono, że w latach 2014 – 2024 stopa podatku dochodowego od osób prawnych pozostanie na poziomie z 2013 r.;
- założono, że w całym okresie prognozy, proporcje pomiędzy stopami WIBOR 6M WIBOR 3M i WIBOR 1M, rentownością bonów skarbowych 52 tyg. a rentownością operacji otwartego rynku będą na poziomie z 2012 r.; stopy WIBOR dla 2012 r. przyjęto na podstawie danych publikowanych na stronach <http://www.money.pl/pieniadze/depozyty/srednia/>; średnią rentowność 52 tyg. bonów dla 2012 r. przyjęto na podstawie rentowności bonów sprzedawanych na przetargu w dniu 26.03.2012 r.⁵.

⁵ <http://www.mofnet.gov.pl/dokument.php?const=5&dzial=724&id=69875&typ=news>

Tabela 20. Założenia makroekonomiczne przyjęte do prognozy budżetu

Nazwa parametru	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stopa inflacji	2,70%	2,30%	2,50%	2,50%	2,50%	2,40%	2,40%	2,40%	2,40%	2,40%	2,30%	2,30%
Stopa wzrostu PKB	2,20%	2,50%	3,50%	4,00%	3,90%	3,80%	3,50%	3,40%	3,20%	3,10%	3,00%	2,90%
Zakładany udział powiatów w podatku od osób prawnych	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%
Zakładany udział powiatów w podatku od osób fizycznych	10,25%	10,25%	10,25%	10,25%	10,25%	10,25%	10,25%	10,25%	10,25%	10,25%	10,25%	10,25%
Zakładana zmiana realnych wynagrodzeń - w gospodarce narodowej	1,84%	2,25%	2,63%	3,00%	2,43%	2,43%	2,43%	2,43%	2,43%	2,43%	2,43%	2,43%
Zakładana efektywna stopa podatku dochodowego od osób fizycznych	15,19%	15,19%	15,19%	15,19%	15,19%	15,19%	15,19%	15,19%	15,19%	15,19%	15,19%	15,19%
Zakładana stawka podatku dochodowego od osób prawnych	19,00%	19,00%	19,00%	19,00%	19,00%	19,00%	19,00%	19,00%	19,00%	19,00%	19,00%	19,00%
Zakładane stopy procentowe operacji otwartego rynku	4,36%	4,25%	4,25%	4,25%	4,25%	4,25%	4,25%	4,25%	4,25%	4,25%	4,25%	4,25%
WIBOR 6M	4,61%	4,49%	4,49%	4,49%	4,49%	4,49%	4,49%	4,49%	4,49%	4,49%	4,49%	4,49%
WIBOR 3M	4,86%	4,74%	4,74%	4,74%	4,74%	4,74%	4,74%	4,74%	4,74%	4,74%	4,74%	4,74%
WIBOR 1M	4,98%	4,85%	4,85%	4,85%	4,85%	4,85%	4,85%	4,85%	4,85%	4,85%	4,85%	4,85%
Średnia rentowność 52 tyg. bonów skarbowych	4,77%	4,65%	4,65%	4,65%	4,65%	4,65%	4,65%	4,65%	4,65%	4,65%	4,65%	4,65%

Źródło: opracowanie własne na podstawie "Wytucznych dotyczących założeń makroekonomicznych na potrzeby wieloletnich prognoz finansowych jednostek samorządu terytorialnego. Aktualizacja - Wrzesień 2012" / obowiązujące przepisy prawne/ notowania stóp procentowych/

Tabela 21. Założenia demograficzne przyjęte do prognozy budżetu

Przedział wiekowy	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Zakładana liczba mieszkańców Powiatu, w tym:	47 654	47 701	47 724	47 743	47 741	47 750	47 730	47 718	47 671	47 617	47 541	47 462
0-6 lat	3 942	3 959	3 955	3 940	3 911	3 871	3 818	3 760	3 689	3 610	3 525	3 436
7-17 lat	6 200	6 096	6 043	6 029	6 040	6 088	6 113	6 149	6 211	6 288	6 315	6 329
18-59/64 lat	30 196	30 076	29 843	29 537	29 241	28 938	28 665	28 393	28 095	27 786	27 512	27 266
powyżej 60/65 lat	7 316	7 570	7 883	8 237	8 549	8 853	9 134	9 416	9 676	9 933	10 189	10 431

Źródło: dane GUS

7.1.2 Założenia dotyczące dochodów i wydatków budżetu

Prognozę budżetu Powiatu Tucholskiego sporządzono w układzie rocznym. Podstawą do prognozy była Uchwała nr XXIV/229/2012 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 28 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia budżetu Powiatu Tucholskiego na rok 2013 oraz projektowane zmiany do uchwały, które zostaną uchwalone na sesji Rady Powiatu w dniu 1 lutego 2013 r.

Dochody i wydatki w latach 2013 – 2024 prognozowano w następujący sposób:

1. Prognoza dochodów:

- a. Założono, że dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych będą się zwiększać w tempie wzrostu PKB (przy założeniu stałego udziału Powiatu w dochodach z tego tytułu na poziomie 1,40%).
- b. Założono, że dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych będą się zmieniać zgodnie z przyjętym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń (przy założeniu stałego udziału Powiatu w dochodach z tego tytułu na poziomie 10,25% i stałego poziomu efektywnej stopy opodatkowania) oraz w proporcji do zmiany liczby ludności w wieku produkcyjnym.
- c. Dochody związane z realizacją projektów finansowanych i współfinansowanych ze środków UE na 2013 r. przyjęto zgodnie z uchwałą budżetową. W roku 2014 Powiat będzie kontynuował realizację projektu z POKL, priorytet: VI "Rynek pracy otwarty dla wszystkich", działanie: 6.2 "Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia", tytuł projektu: "Przedsiębiorczość szansą na rozwój regionu kujawsko - pomorskiego" (rozdział 85333). Zaplanowane środki z budżetu UE (dochody/ wydatki) wyniosą w 2014 r. 17 850 zł, a z budżetu krajowego 3 150 zł. W prognozie nie ujmowano innych dochodów związanych z realizacją projektów finansowanych i współfinansowanych ze środków UE, ponieważ na dzień sporządzenia niniejszego dokumentu Powiat nie posiadał podpisanych innych umów o dofinansowanie realizowanych projektów.
- d. Dochody majątkowe na 2013 r. przyjęto w kwocie zapisanej w projekcie uchwały budżetowej. Dla kolejnych lat w dochodach majątkowych zaprognozowano:
 - ✓ dochody ze sprzedaży ośrodka wypoczynkowego w Białej - w kwocie 2 947 tys. zł, przy czym wpływ z tego tytułu zaprognozowano na trzy lata: w 2015 r. 1 000 tys. zł, w 2016 r. 1 000 tys. zł i w 2017 r. 947 tys. zł (szczegóły opisano w poprzedniej części dokumentu);
 - ✓ dochody ze sprzedaży działek położonych w Tucholi przy ul. Pokoju Toruńskiego, obręb Miasto Tuchola; działki są objęte KW nr 17750, ich łączna powierzchnia wynosi 18 922 m², a wartość oszacowana przez rzeczoznawcę majątkowego (operat z dnia 11 stycznia 2013 r.) wynosi 1 022,5 tys. zł; dochody te zaplanowano na lata 2014 - 2019, przy czym na 2014 r. zaplanowano aż 57% ww dochodów; większa sprzedaż działek w 2014 r. wynika z konieczności zbilansowania dochodów

i wydatków budżetu; prognozowaną wartość dochodów z tego tytułu zaprezentowano w tabeli.

Tabela 22. Planowane dochody Powiatu ze sprzedaży działek (dane w zł)

Numery działek	Rok sprzedaży	Wartość dochodów (zł)
3817/1, 3817/2, 3817/3, 3817/4, 3817/5, 3817/6, 3817/7, 3817/8, 3817/9, 3817/10, 3817/11, 3817/12, 3817/13, 3817/14	2 014	578 067
3817/15, 3817/16, 3817/18	2 015	92 084
3817/19, 3817/20, 3817/21	2 016	96 462
3817/22, 3817/23, 3817/24	2 017	94 354
3817/25, 3817/26, 3817/27	2 018	98 082
3817/28, 3817/29	2 019	63 497
Razem		1 022 546

Źródło: Wyciąg z operatu szacunkowego z dnia 11 stycznia 2013 r./ założenia Zarządu Powiatu Tucholskiego

Od 2014 r. nie prognozowano dotacji majątkowych i wydatków majątkowych finansowanych z tych dotacji.

- e. Wpływy za zarząd i wieczyste użytkowanie nieruchomości przyjęto w kwocie wynikającej z prognozy 2013 r.
- f. Wpływy z najmu i dzierżawy oszacowano na podstawie planowanych dochodów w 2013 r., z uwzględnieniem ich inflacyjnego wzrostu w kolejnych okresach prognozy; od zasady tej zastosowano jeden wyjątek -- dochody z czynszu płaconego przez Szpital Tucholski Sp. z o.o. przyjęto w kwocie wynikającej z obowiązującej umowy, czyli 120 tys. zł rocznie (nie waloryzowano ich o wskaźnik inflacji).
- g. Założono, że dochody z subwencji oświatowej będą się zmieniać stosownie do liczby mieszkańców Powiatu w wieku szkolnym, zakładanego tempa wzrostu wynagrodzeń w oświacie (przedstawionego w dalszej części dokumentu) oraz struktury wydatków w oświacie (relacja wydatków na wynagrodzenia i pochodne do wydatków ogółem - na podstawie prognozowanej struktury w 2013 r.).
- h. Dla pozostałych dochodów przyjęto ich inflacyjny wzrost w całym okresie prognozy.

2. Wydatki prognozowano w następujący sposób:

- a. wydatki na wynagrodzenia prognozowano w następujący sposób:
 - ✓ wzrost wydatków na wynagrodzenia w oświacie od 2014 r. przyjęto na poziomie o 1% powyżej inflacji;
 - ✓ uwzględniono skutki programu naprawczego, opisane w poprzedniej części dokumentu.
- b. Wydatki na ubezpieczenia społeczne i świadczenia na rzecz pracowników zaprognozowano stosownie do zmian w poziomie wydatków na wynagrodzenia.

- c. W wydatkach majątkowych uwzględniono:
- ✓ spłatę wierzytelności przejętych ze Szpitala - spłata ta nastąpi jednorazowo, po otrzymaniu pożyczki z budżetu państwa - szczegóły dotyczące tej wierzytelności przedstawia Tabela 9 na stronie 13;
 - ✓ spłatę rat leasingowych w 2013 r., zgodnie z podpisaną umową - szczegóły przedstawia Tabela 9 na stronie 13;
 - ✓ zapłatę za fakturę za roboty budowlane dot. projektu "Rozbudowa, modernizacja oraz wyposażenie Szpitala Tucholskiego w Tucholi" - zapłata nastąpi po otrzymaniu pożyczki z budżetu państwa;
 - ✓ pozostałe wydatki majątkowe przewidziane w uchwale budżetowej na 2013 r.
 - ✓ wydatki majątkowe w kwocie 2 000 tys. zł w 2023 r. i 2 500 tys. zł w 2024 r.; w latach 2014 - 2022, na skutek konieczności kontroli wydatków, w Powiecie nie będą ponoszone wydatki majątkowe ze środków własnych; należy zwrócić uwagę, że program naprawczy zakłada ponoszenie wydatków majątkowych wyłącznie ze środków własnych; od 2014 r. nie zakładano wydatków majątkowych ze środków otrzymanych od innych JST i z budżetu państwa, ponieważ na dzień sporządzenia niniejszego dokumentu nie było podpisanych stosownych umów, gwarantujących otrzymanie takich środków; w ostatnich latach Powiat uzyskiwał jednak dochody majątkowe z tych źródeł, co pozwala sądzić, że w kolejnych latach może mieć miejsce podobna sytuacja; w związku z powyższym, przyjęty na potrzeby programu naprawczego poziom wydatków majątkowych należy traktować jako minimalny.
- d. W wydatkach związanych z obsługą długu uwzględniono odsetki oszacowane na podstawie wartości kredytów i wyemitowanych obligacji i stóp procentowych - oddzielnie dla każdego kredytu i obligacji. Dodatkowo, w wydatkach tych uwzględniono odsetki od pożyczki preferencyjnej z budżetu państwa. W związku z przyjętym założeniem dotyczącym wcześniejszej spłaty wierzytelności Szpitala, odsetki od tej wierzytelności prognozowano tylko dla 2013 r.
- e. Wydatki związane z realizacją projektów finansowanych i współfinansowanych ze środków UE na 2013 r. przyjęto zgodnie z uchwałą budżetową. W roku 2014 Powiat będzie kontynuował realizację projektu z POKL, priorytet: VI "Rynek pracy otwarty dla wszystkich", działanie: 6.2 "Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia", tytuł projektu: "Przedsiębiorczość szansą na rozwój regionu kujawsko - pomorskiego" (rozdział 85333). Zaplanowane środki z budżetu UE (dochody/ wydatki) wyniosą w 2014 r. 17 850 zł, a z budżetu krajowego 3 150 zł. W prognozie nie ujmowano innych wydatków związanych z realizacją projektów finansowanych i współfinansowanych ze środków UE, ponieważ na dzień sporządzenia niniejszego dokumentu Powiat nie posiadał podpisanych innych umów o dofinansowanie realizowanych projektów.

- f. Wydatki na remonty finansowane ze środków krajowych (innych niż finansowane z funduszy UE) w roku 2013 przyjęto zgodnie z obowiązującą uchwałą budżetową. W latach 2014 - 2024 wydatki oszacowano na podstawie planowanych wydatków w 2013 r., z uwzględnieniem waloryzacji o wskaźnik inflacji; od reguły tej zastosowano jeden wyjątek:
- ✓ wydatki remontowe w dziale 600 były prognozowane na miarę możliwości budżetu; łączna wartość wydatków remontowych w tym dziale wynosi w latach 2014 - 2024 nieco ponad 23 026 tys. zł i waha się od 346,4 tys. zł w 2014 r. do 3963,4 tys. zł w 2022 r.;
- szczegóły dotyczące wszystkich prognozowanych wydatków remontowych przedstawiono w poprzedniej części dokumentu;
- g. Zwrot opłat z tytułu wydanych kart pojazdów - na 2013 r. przyjęto zgodnie z uchwałą budżetową, czyli 840,4 tys. zł; dla roku 2014 wartość wydatków z tego tytułu przyjęto na poziomie 1 050,5 tys. zł, a dla 2015 roku 829,7 tys. zł. Łączna wartość prognozowanych wydatków z tego tytułu w latach 2013 - 2015 wyniesie 2 720,6 tys. zł.
- h. Wydatki rzeczowe zmniejszono zgodnie z założeniami wynikającymi z założeń programu naprawczego (opisane w poprzedniej części dokumentu).
- i. Planowane wydatki z tytułu kar i odszkodowań:
- ✓ w rozdziale 70005 ("Gospodarka gruntami i nieruchomościami") wydatki te przyjęto w 2014 r. na poziomie 1/3 wydatków zaplanowanych w 2013 r., czyli 10,2 tys. zł (dla porównania - wartość tych wydatków w 2012 r. wyniosła 6,3 tys. zł, a w 2011 r. 3,0 tys. zł); w kolejnych okresach prognozy wartość tych wydatków waloryzowano o wskaźnik inflacji;
 - ✓ w rozdziale 75020 ("Starostwa powiatowe") wydatki te przyjęto w 2014 r. na poziomie niższym od wydatków 2013 r. o 13,4 tys. zł; w kolejnych okresach prognozy wartość tych wydatków waloryzowano o wskaźnik inflacji;
- j. Dla pozostałych wydatków przyjęto ich inflacyjny wzrost w całym okresie prognozy.

7.1.3 Założenia dotyczące przychodów i rozchodów budżetu

7.1.3.1 Przychody budżetu Powiatu

Dla potrzeb prognozy przyjęto założenie, że na przełomie marca i kwietnia 2013 r. Powiatowi zostanie udzielona pożyczka preferencyjna z budżetu państwa. **Wartość tej pożyczki oszacowano na 16 268 606,86 zł. Zostanie ona przeznaczona na sfinansowanie przejściowego deficytu oraz sfinansowanie rozchodów Powiatu.** Szczegóły kalkulacji wartości pożyczki zaprezentowano w tabeli.

Tabela 23. Kalkulacja wartości pożyczki preferencyjnej z budżetu państwa (dane w zł)

<i>Przedmiot finansowania</i>	<i>zł</i>
Sfinansowanie przejściowego deficytu, w tym:	11 716 615,88
wykup wierzytelności przejętych ze Szpitala	8 981 927,76
zapłata za fakturę za roboty budowlane dot. projektu "Rozbudowa, modernizacja oraz wyposażenie Szpitala Tucholskiego w Tucholi"	1 838 691,08
składki ZUS za 2013 rok	895 997,04
Rozchody roku 2013, w tym:	4 551 990,98
spłaty rat kredytu za 2014 i 2015 rok, zaciągniętego w SGB S.A. (umowa z dnia 27-09-2011 r.)	635 904,00
wykup obligacji w 2013 roku	1 600 000,00
spłaty rat kredytowych w 2013 roku	2 316 086,98
Razem kwota wnioskowanej pożyczki	16 268 606,86

Źródło: założenia Zarządu Powiatu Tucholskiego

Wcześniejsza spłata rat kredytu za lata 2014 - 2015, zaciągniętego w banku SGB S.A., pozwoli na nieznaczne obniżenie kosztów obsługi długu - kredyt ten jest oprocentowany wg stopy WIBOR 1M + 2,6 p.p. Ponadto w latach 2014 - 2015 sytuacja finansowa budżetu będzie bardzo trudna - zastąpienie części rat pożyczką spłacaną w późniejszym terminie pozwoli na łatwiejsze utrzymanie płynności finansowej przez Powiat.

Otrzymanie pożyczki w ww wysokości jest warunkiem utrzymania płynności przez Powiat i wypłaty wszystkich zobowiązań, w tym związanych z wypłatą wynagrodzeń.

Założono, że pożyczka ta będzie oprocentowana na poziomie 3% rocznie i zostanie spłacona w latach 2016 - 2024 (zostanie zastosowana trzyletnia karencja w spłacie pożyczki), w tym:

- w latach 2016 - 2019 roczne raty wyniosą po 600 000,00 zł;
- w 2020 r. spłata wyniesie 1 440 000,00 zł;
- w 2021 r. spłata wyniesie 2 160 000,00 zł;
- w 2022 r. spłata wyniesie 3 240 000,00 zł;
- w 2023 r. spłata wyniesie 3 600 000,00 zł;
- w 2024 r. spłata wyniesie 3 428 606,86 zł.

7.1.3.2 Rozchody budżetu Powiatu

Do rozchodów budżetu Powiatu zaliczono wydatki na obsługę obecnie zaciągniętych kredytów i wyemitowanych obligacji (warunki obsługi tych zobowiązań przedstawia Tabela 9 na stronie 13) oraz pożyczki preferencyjnej z budżetu państwa. Harmonogramy spłat przyjęto zgodnie z zawartymi umowami, z wyjątkiem:

- spłaty wierzytelności przejętej ze Szpitala, która zostanie spłacona po otrzymaniu pożyczki preferencyjnej;
- spłaty rat kapitałowych przypadających do spłaty w latach 2014 - 2015 od kredytu zaciągniętego w banku SGB S.A. (umowa z dnia 27-09-2011 r.);
- spłaty rat kredytów i wykupu obligacji przypadających do spłaty/ wykupu w 2013 r. - zostaną one spłacone/ wykupione po otrzymaniu pożyczki.

7.2 Wyniki prognozy budżetu

Przy przyjętych założeniach, do roku 2023 budżet Powiatu nie będzie spełniać warunku określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych, a w 2013 r. nie będzie spełniać warunku określonego w art. 242 ust. 1 ustawy. Jeśli Powiatowi zostanie udzielona pożyczka z budżetu państwa na opisanych w poprzedniej części dokumentu warunkach, zgodnie z art. 224 ustawy o finansach publicznych, wówczas na podstawie art. 224 ust. 1 pkt. 2b), zasady określone w art. 242 – 244 muszą być zachowane dopiero na koniec roku, w którym upływa termin spłaty pożyczki, czyli w 2024 r. Oznacza to, że **w przypadku udzielenia Powiatowi pożyczki zgodnie z art. 224 ustawy o finansach publicznych, w każdym z lat prognozy, budżet Powiatu będzie spełniać wymogi określone przepisami prawa.**

Tabela 24. Podsumowanie wyników prognozy budżetu Powiatu Tucholskiego do roku 2024

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Dochody bieżące	45 771 595	45 014 838	46 304 190	47 658 427	49 044 037	50 424 992	51 988 535	53 723 600	55 520 894	57 382 361	59 250 447	61 182 957
Dochody majątkowe	1 786 839	578 067	1 092 084	1 096 462	1 041 354	98 082	63 497	0	0	0	0	0
Razem dochody budżetu	47 558 434	45 592 905	47 396 274	48 754 889	50 085 391	50 523 074	52 052 032	53 723 600	55 520 894	57 382 361	59 250 447	61 182 957
Wydatki bieżące	46 439 729	43 700 297	44 409 041	44 849 704	46 180 206	46 617 889	48 696 847	50 283 541	52 055 742	53 959 481	53 650 447	55 254 350
Wydatki majątkowe	12 835 321	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2 000 000	2 500 000
Razem wydatki budżetu	59 275 050	43 700 297	44 409 041	44 849 704	46 180 206	46 617 889	48 696 847	50 283 541	52 055 742	53 959 481	55 650 447	57 754 350
Saldo budżetu	-11 716 616	1 892 608	2 987 233	3 905 185	3 905 185	3 905 185	3 355 185	3 440 059	3 465 152	3 422 880	3 600 000	3 428 607
Przychody budżetu, w tym:	16 268 607	1 414 297	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
wolne środki i nadwyżka z lat ubiegłych	0	1 414 297	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pożyczka preferencyjna z budżetu państwa	16 268 607	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe kredyty i pożyczki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rozchody budżetu	4 551 991	3 306 905	2 987 233	3 905 185	3 905 185	3 905 185	3 355 185	3 440 059	3 465 152	3 422 880	3 600 000	3 428 607
Saldo budżetu + przychody - rozchody	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Obsługa zadłużenia/ dochody Powiatu	15,19%	12,10%	10,56%	11,73%	10,98%	10,44%	8,67%	7,51%	7,01%	6,46%	6,37%	5,72%
Maksymalny wskaźnik obsługi zadłużenia zgodnie z art. 243 uofp	4,43%	3,87%	2,80%	3,04%	6,15%	7,37%	7,85%	7,32%	6,86%	6,36%	6,20%	7,22%
Spełnia/ nie spełnia warunku z art. 243 uofp	nd	Nie spełnia art. 243	Nie spełnia art. 243	Nie spełnia art. 243	Nie spełnia art. 243	Nie spełnia art. 243	Nie spełnia art. 243	Nie spełnia art. 243	Nie spełnia art. 243	Nie spełnia art. 243	Nie spełnia art. 243	Spełnia art. 243
Zadłużenie/ dochody Powiatu	81,42%	77,68%	68,42%	58,50%	49,15%	40,99%	33,34%	25,90%	18,82%	12,25%	5,79%	0,00%
Dochody bieżące - wydatki bieżące	-668 133	1 314 541	1 895 149	2 808 723	2 863 831	3 807 103	3 291 688	3 440 059	3 465 152	3 422 880	5 600 000	5 928 607

Źródło: Analizy własne na podstawie założeń Zarządu Powiatu Tucholskiego

8 Spis załączników, tabel i rysunków

8.1 Spis załączników

Załącznik nr 1 Prognoza budżetu Powiatu Tucholskiego

8.2 Spis tabel

TABELA 1.	DOCHODY I WYDATKI POWIATU W LATACH 2010 – 2012 (DANE W TYS. ZŁ)	6
TABELA 2.	DOCHODY I WYDATKI POWIATU W LATACH 2010 – 2012, W PODZIALE NA BIEŻĄCE I MAJĄTKOWE (DANE W TYS. ZŁ)	6
TABELA 3.	GŁÓWNE ŹRÓDŁA DOCHODÓW POWIATU W LATACH 2010 – 2012 (DANE W TYS. ZŁ)	7
TABELA 4.	ZESTAWIENIE DOCHODÓW POWIATU WEDŁUG DZIAŁÓW, W LATACH 2010 – 2012 (DANE W TYS. ZŁ)	9
TABELA 5.	GŁÓWNE KIERUNKI WYDATKÓW POWIATU W LATACH 2010 – 2012 (DANE W TYS. ZŁ)	10
TABELA 6.	ZESTAWIENIE WYDATKÓW POWIATU WEDŁUG DZIAŁÓW, W LATACH 2010 – 2012 (DANE W TYS. ZŁ)	11
TABELA 7.	DOCHODY, WYDATKI ORAZ PRZYCHODY I ROZCHODY POWIATU, W LATACH 2010 – 2012 (DANE W TYS. ZŁ)	11
TABELA 8.	WARTOŚĆ ZOBOWIĄZAŃ POWIATU Z TYTUŁU KREDYTÓW, POŻYCZEK, WYEMITOWANYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH I UDZIELONYCH PORĘCZEŃ NA KONIEC LAT 2010 – 2012 ORAZ WYDATKI NA OBSŁUGĘ TYCH ZOBOWIĄZAŃ W LATACH 2010 – 2012 (DANE W TYS. ZŁ)	12
TABELA 9.	DŁUG POWIATU NA DZIEŃ 31.12.2012 R.	13
TABELA 10.	ZESTAWIENIE PORĘCZEŃ POWIATU NA DZIEŃ 31.12.2012 R.	14
TABELA 11.	WARTOŚĆ PROGNOZOWANYCH WYDATKÓW REMONTOWYCH I MAJĄTKOWYCH POWIATU DO ROKU 2024 FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW WŁASNYCH (DANE W TYS. ZŁ)	18
TABELA 12.	ZESTAWIENIE PLANOWANYCH OSZCZĘDNOŚCI W WYDATKACH NA WYNAGRODZENIA I POCHODNE W 2013 R., W PORÓWNIANIU DO 2012 R. - WG DZIAŁÓW (DANE W TYS. ZŁ)	19
TABELA 13.	OSZCZĘDNOŚCI PLANOWANE W WYDATKACH OSOBOWYCH OD 2014 R. (DANE W TYS. ZŁ, W CENACH Z 2013 R.)	21
TABELA 14.	HARMONOGRAM DZIAŁAŃ NAPRAWCZYCH	23
TABELA 15.	WYDATKI INWESTYCYJNE POWIATU W LATACH 2010 – 2012 (DANE W ZŁ)	26
TABELA 16.	OSZACOWANE EFEKTY FINANSOWE ZMNIJSZENIA WYDATKÓW NA REMONTOWYCH I MAJĄTKOWYCH (DANE W ZŁ)	28
TABELA 17.	OSZACOWANE EFEKTY FINANSOWE OSZCZĘDNOŚCI W WYDATKACH OSOBOWYCH (DANE W ZŁ)	28
TABELA 18.	OSZACOWANE EFEKTY FINANSOWE OSZCZĘDNOŚCI W WYDATKACH RZECZOWYCH (DANE W ZŁ)	29
TABELA 19.	PODSUMOWANIE EFEKTÓW FINANSOWYCH PROGRAMU NAPRAWCZEGO (DANE W ZŁ)	29
TABELA 20.	ZAŁOŻENIA MAKROEKONOMICZNE PRZYJĘTE DO PROGNOZY BUDŻETU	33
TABELA 21.	ZAŁOŻENIA DEMOGRAFICZNE PRZYJĘTE DO PROGNOZY BUDŻETU	33
TABELA 22.	PLANOWANE DOCHODY POWIATU ZE SPRZEDAŻY DZIAŁEK (DANE W ZŁ)	35
TABELA 23.	KALKULACJA WARTOŚCI POŻYCZKI PREFERENCYJNEJ Z BUDŻETU PAŃSTWA (DANE W ZŁ)	38
TABELA 24.	PODSUMOWANIE WYNIKÓW PROGNOZY BUDŻETU POWIATU TUCHOLSKIEGO DO ROKU 2024	40

8.3 Spis rysunków

RYSUNEK 1.	STRUKTURA DOCHODÓW POWIATU W 2012 R.	8
RYSUNEK 2.	STRUKTURA WYDATKÓW POWIATU W 2012 R.	10